

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe 1 lună . 2 «

Nrul de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 2.

Românii din Bihor.

(R.) După cum arată însuși ministerul unguresc de agricultură, la 1900 erau în Bihor 236.114 români. După confesiune 201.836 gr. orientali și 49.338 uniți. (Diferența între numărul tuturor românilor și a credincioșilor celor două confesiuni române sunt, desigur, românii cari în statistică figurează ca unguri gr. cat.)

Și aproape toți trăiesc în masse compacte, după cum urmează:

Cercul	Belușului	16.338	din total	de loc.	17.408
»	Beiușului	38.588	»	»	46.432
»	Aleșdului	35.980	»	»	45.605
»	Ceica-ung.	25.453	»	»	26.995
»	Tincei	20.845	»	»	29.538
»	Vaşcăului	21.990	»	»	22.853
»	Orăziei	21.494	»	»	41.559
»	Marghitei	14.453	»	»	36.229
»	Salontei	10.424	»	»	42.760

Și unde suntem minoritate însă, avem legături cu masa mare, iar minoritățile din celelalte cercuri, mai neînsemnate, mare parte sunt în sate românești...

Va să zică mai număroși decât întreaga nație săsească din Ardeal și mai mulți chiar și decât românii din Bucovina.

Și pe lângă asta oameni de viață: spornici și, cu toată sărăcia cumplită ce bântue, nu mor în măsură mai mare decât ungurii din Bihor, 280.220 la număr, dar cari trăiesc pe șesul mănăs, ca într'un Canaan.

Până ce Sașii (abea 200.000 la număr) din Ardeal au însă în dietă 15 deputați ai lor, românii din Bihor abea s'au învrednicit să aleagă, la Beiuș, unul singur. Incolo în toate părțile printre români s'au ales numai unguri. La Aleșd, Ceica, Tinca, cercuri curate românești, românii săreau în foc pentru kossuthiști, la Ugra candidatul ungur învinge (la alegerile din 1906) cu voturile aduse din Micherechiu de protopopul român; în celelalte cercuri, pe unde mai sunt români, de când ne știm, românii nici măcar candidat n'au pus.

De ce?

Pentru că poporul român din Bihor a fost lăsat în cea mai cumplită sărăcie sufletească. Frunțașii, cari au ieșit din sânul seu, și au eșit mulți, au căutat fiecare să-și întemeieze o vatră caldă; unii s'au dat cu stăpânirea, alții au intrat în apele kossuthiștilor d'atunci. Cu poporul abea și-a bătut cineva capul.

Așa s'au petrecut lucrurile în cel din urmă pătrar de veac.

În felul acesta poporul a ajuns unealtă în mâinile când a »predicatorilor« socialiști (cari la Aleșd i-au dus în gura țevilor armelor jandarmerești, unde 30 români au rămas scâldați în sânge iar alți 70 au fost răniți mai greu și mai ușor), când în mâinile corteșilor kossuthiști, însălbăticindu-se și lăsându-se prostiți până la așa grad, că erau în stare să-ți dea în cap, dacă le-ai fi vorbit de altă politică. Jurau că socialiștii

le vor împărți pământurile episcopilor ori că oamenii lui Kossuth vor șterge »ștămpile«, le vor scoate »slobozenie« să ardă rachiul și să pună »duhan« (tutun) iar sare li-se va da în cinste!... Și în dorința lor de a scăpa de neagra sărăcie în care trăiesc, dau cel din urmă ban pentru a merge la »adunare« socialistă, la Budapesta, ori la congresul din Salonta și se legau cu atâta putere de »predicatorii« străini cari îi prostiseră, încât întâlnind odată în gara dela Budapesta pe un frate de aceștia din Bihor, n'a fost chip să-l pot desmâta ci se uită la mine ca la un — răuvoitor!

Nu era însă greu de prevăzut, că în curând bieții de ei se vor convinge, cât de mult au fost amăgiți.

În toamna anului 1905, când s'au ținut în Bihor întâile adunări populare puse la cale de cei opt deputați ai neamului românesc, ne-a fost ușor să câștigăm inimile tuturor fraților bihoreni: eră adecă destul să le dovedim cum și-au bătut joc de credința lor străinii, cărora numai voturile lor le-au trebuit, dar de soartea lor puțin le pasă, — pentruca ei să-și deschidă sufletul și să între în marea tabără a partidului național.

Urmările s'au văzut: la alegerile din primăvara anului 1906 românii au avut candidat național în toate cercurile, întrunind un număr frumos de voturi, la alegerea din toamna anului 1907 la Beiuș românii sparg ghiața și aleg deputat pe dr. V. Lucaciu,

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Americani și japonezi.

De Pompiliu Robescu.

Se știe că mai bine de un an de zile, relațiile dintre Statele-Unite și Japonia s'au răcit într'un mod foarte simțitor; cauza acestui conflict este pur economică și dacă într'o bună zi va izbucni război între aceste două popoare, nu trebuie să ne mirăm câtuși de puțin, căci toate conflictele economice sfârșesc în modul acesta.

Până la finea lui 1905 jankii și niponii au trăit în bună înțelegere, ba chiar în timpul războiului ruso-japonez, americanii nu și-au ascuns simpatia ce purtau japonezilor. În America se pareă mult pentru japonezi și multe vapoare americane s'au dus în apele japoneze ca să vadă de aproape triumfurile lui Togo și ale lui Kamimura.

Finindu-se războiul, se produse un fenomen, care încet, încet aduse actualul conflict.

Japonia are o populație prea mare pentru teritoriul ce cuprinde, și pământul nu ajunge pentru hrana tuturor, astfel că populația japoneză este silită să se ducă în alte părți. Altă dată, marea făcea ca popoarele să nu se unească între ele, le despărțea, azi ea le aproprie. De cealaltă parte a Pacificului, California cu clima sa splendidă, cu orașele sale industriale îi atrage, și niponii, cari sunt foarte muncitori și lacomi după câștig, năvăliră în această țară, pe care chinezii o cunoșteau și profitau de ea.

După ultimul raport asupra imigrației în Statele-Unite, dela 1 Iulie 1906 până la 30 Iunie

1907 mai bine de 40000 de asiatici au emigrat în America: cu 18000 mai mult decât în anul precedent.

Dintre acești 40000 de asiatici, 30226 erau japonezi, pe când în anul 1905—1906 numărul lor nu era decât 13835. După cum se vede, imigrația lor s'a îndoit într'un an.

Se înțelege, că un asemenea fenomen a dat de gândit americanilor.

Japonezii sunt concurenți foarte de temut. Mai activi, mai economi decât alții, galbenii sunt luați ca lucrători în o mulțime de industrii.

În orașele din California și din Oregon, ei au acaparat aproape toate profesiunile: bărbierii, biriași, cârciumari, prăvăliași de mărunțișuri etc. Pentru cismările au un dar special: în San Francisco aproape toți negustorii de ghetă sunt japonezi. Un raport al Bursei-Muncel din California zice între altele: »...dese ori, se văd patru sau cinci japonezi, trăind împreună și practicând patru sau cinci industrii sau comerțuri sub acelaș coperământ«. Japonezul nu refuză nici un fel de lucru. Acel cari nu au nici un meșteșug fac concurență servitoarelor din casă căci sunt foarte abili, foarte ușori și foarte curați.

La țară, japonezii se ocupă foarte mult de cultura legumelor (zarzavaturi) pentru care americanii n'au nici o aplicație, și mulți din ei au făcut averi frumoase.

Principala acuză ce le-o aduc lucrătorii americani este aceea că japonezii lucrează foarte multe ore și primesc un salariu mic, ceea ce face ca să fie mult preferiți albilor.

În fine, cu totul contrariu chinezilor, cari sunt puși la lucrări grele, japonezul nu se arată ha-

boinic obiceiurilor sale ci din contră ia foarte repede obiceiurile țării celei noi, limba și îmbrăcămintea americană. Visul lor ar fi de a căpăta cetățenie americană, dar în California autoritățile au refuzat mereu.

Americanii văd bine tot pericolul acestei imigrații și ceea ce ar urma: absorbiția lor de către elementul galben; și de aci, neînțelegerea ce separă aceste două popoare.

Un incident — simplu în aparență — a pus foc prafului de pușcă: la finea lui 1906, consiliul școlii din San Francisco a refuzat să primească în școlile americane pe copiii japonezi, și i-a trimis să urmeze școlile chineze și coreene. Japonia protestă energic. De atunci, cu toate sforțările diplomatice ale celor două țări, conflictul nu s'a calmat, ba ceva mai mult, acum cu plecarea flotel Atlanticului în Pacific, conflictul a intrat în faza această.

Toată lumea se interesează de conflictul acesta care pune față în față două din cele mai mari puteri maritime ale universului, două popoare a căror mândrie națională, va face ca lupta să fie lungă și crâncenă.

Cu toate că americanul și japonezul se deosebesc unul de altul prin atâtea lucruri, totuși au ceva comun: sunt foarte orgolioși de neamul lor și au convicțiunea că rassa fie căruia are supremația tuturor raselor străine.

Un francez care a călătorit în 1848 în Statele-Unite, epocă în care puterea americană eră așa de departe de ceea ce este acum, a observat această mândrie.

iar la alegerile pentru comitat, astă toamnă, târziu, ei se poartă cu vrednicie și aleg pe toți fruntașii în sfatul comitatului. Azi avem ceace nu prea nădăjduiau mulți: club comitatens românesc în Oradea, făcând dintr'ansul parte toți cărturarii români aleși în sfatul comitatului, afară de protopopul Tinței, care nu se poate nici acum despărți de Tisza.

Grele lupte și multe frământări au fost însă prețul acestor frumoase semne de re-deșteptare a fraților noștri din Bihor. Bărbați tineri și dornici de luptă, și câte unul îmbătrânit în apărarea neamului, de vre-un an și jumătate au ostenit fără răgaz întru luminarea poporului. S'au ținut o mulțime de adunări, s'au împrăștiat cărți și foi, din care poporul să învețe și să se încălzească. Iar ostenețele acestea n'au fost așa, ca din senin ori din întâmplare, ci în urmarea unei *înțelegeri între fruntași*. Deja în primăvara anului trecut scrisesem cu laudă despre stăruința ce-și dau fruntașii din Bihor pentru a-i pune și pe românii d'acolo într'un șir cu românii din alte comitate harnice.

Acți putem să spunem mai mult. Cu prilejul adunării comitatului, fruntașii s'au înțeles pentru totdeauna cum au să strângă rândurile poporului, cum au să-l lumineze și să-l conducă în luptă.

Dupăcum și până acum »Tribuna« a fost foaia în care s'a scris mai cu dinadinsul despre afacerile românilor din Bihor, așa s'a hotărât definitiv, ca »Tribuna« să fie organul oficios al gardei bihorenilor, aici să se publice tot ce privește viața obștească a românilor bihoreni.

Iar că frații d'acolo nu se mărginesc la hotăriri așternute numai pe hârtie, ci sunt oamenii — *faptelor*, au dovedit jertfind fiecare din al său și abonând »Tribuna« pe seama a 500 țărani știutori de carte; pe unul dintre dânșii, tinăr cu bună pană, l-au însărcinat să scrie regulat la »Tribuna«, despre toate lucrurile bihorene, și toți s'au legătuț serbătorește, că vor lucra din răs-

puteri să răspândească în poporul bihorean cunoștința de carte, să țină adunări și conferențe, propovăduind la fiecare prilej dragostea și credința pentru neam, cinstea națională și munca cetățenească fără preget.

Fără îndoială, ne pare bine de această hotărire. Și nu atât pentru abonamentele făcute la »Tribuna«, ci pentru *pilda bună* ce au dat frații din Bihor.

S'a tot vorbit, d'atâta vreme, de strângerea rândurilor, de trebuința luminării poporului; bihorenilor le rămâne însă cinstea că *au fost cei dintâi* cari s'au gândit cum să se aprindă lumină în popor și au început munca jertfind din greu. Ei au înțeles că cel dintâiu factor în luptele noastre este presa și pe când ar fi putut să-și ridice biserița lor, cum s'a făcut în alte părți, au crezut că e mai folositor a întări ceace avem, e mai bine să avem o biserică pompoasă, decât două hurube... Intăresc astfel nu numai — »Tribuna«, foaia românească ce stă de 12 ani în foc, dar mai presus de toate cimentează prin fapte solidaritatea națională; pun umărul alături de frații lor și pieptul pun întru apărarea cetății din atâtea părți asaltate.

Nu e greu de prevăzut, că muncind în felul acesta, — orădanii, în strânse legături cu arădanii, vor ajunge să intrupezee ceace ungurii ei înșiși au prorocit cu prilejul izbândeii dela Beiuș: *să aleagă d'aci încolo numai români*, atât pentru comitat, cât și deputați în dietă!... Soartea lor și a copiilor lor să n'o mai încredințeze vre-unui Barta Ferencz (care cât le a fost deputat nimic nu le-a făcut, ci deputăția a folosit-o drept scară s'ajungă în slujbă gras plătită) — ci fruntașilor români, cu dragoste de neam! Să învețe, în privința asta, dela unguri. Aceștia cu nici un preț n'ar vota alături de români, ci, dupăcum cu prisos au dovedit-o târcăienii, le-au zis românilor »frate« numai până ce au votat cu dânșii. În clipa în care românii s'au luminat și la cele două adunări dela Beiuș au cerut și ei drepturi, târcăienii au dat cu petri și cu

bâte, iar la alegerea din toamna trecută i-ar fi prăpădit de pe lumea asta.

Iar puțință de a munci, este. În nici un alt comitat, românii n'au mijloace de luptă mai bune. În Oradia la episcopatul român gr.-cat. și la atâtea bogate așezăminte, sunt o mulțime de bărbați cu înaltă învățătură. În jurul conzistorului gr.-oriental tot așa. La Beiuș este o armată întreagă de bărbați culți. Fără a le cere tuturor să între în luptă politică, ei pot să facă însă foarte mari înlesniri și pe terenul politic, *preparând acest teren prin luminarea poporului*.

În Oradia este apoi o puternică bancă românească, cu filială în Tinca, dupăcum este o instituțiune de credit chiar în cel mai înepărtat colț locuit de români: la Vașcău.

Toate acestea sunt puteri însemnate, care puse fiind în slujba poporului, e peste puțință să nu ajute propășirea dorită.

Redeșteptarea românilor din Bihor și intrarea lor în marea luptă națională mai are însă ș'o altă însemnătate.

Se știe, că de un veac și jumătate românii dela nordul țării (Mează-noapte) slăbesc într'una, se împuținează și puhoiul rutean, precum și politica nefastă a cărmuirilor, îi apasă tot mai spre mează-zi. În comitatele Bereg, Ung, Sabolci abia mai sunt. În Sătmar sunt primejduți... Dacă a: slăbi și Bihorul, fundamentul pe care se razimă Sătmarul, ar fi rău de noi, s'ar destrămă întreaga noastră graniță apuseană.

Iată de ce a fost trebuință arzătoare să ne reculegem în Bihor, iată de ce, nu ne îndoim că fruntașii bihoreni, cari și-au luat sarcina grea dar și sublimă, nu vor încetă o singură zi a lucra să ducă la bun sfârșit organizarea fraților bihoreni. Asta acum le va fi cu atât mai ușor, cu cât au la îndemână nu numai o foaie, dar în *virtutea hotărârii de Luni a comitetului național și a deputaților români, în Arad va fi de aici încolo scaunul întregii organizări a partidului național*... Vor găsi aici

»Din leagăn, scriă el, americanul începe să fie mândru. Cărțile sale, profesorul său, îi spune că cel mai mare popor este al lui, că cea mai mare putere este a Statelor-Unite. Ca tinăr, din jurnale și din cluburi nu învață decât acest lucru. Ca om matur el cearcă să convingă pe ceilalți lucrurile ce a învățat în tinerețe, și așa, din generație în generație, mândria aceasta crește mereu«.

Americanii au reușit, dacă nu să cucerească stăpânirea lumii, cel puțin să-și asigure o putere care să strălucească peste tot pământul. Întru ceace privește »mândria« de care vorbește francezul de mai sus, de 60 de ani încoace n'a făcut decât să se mărească, încurajată de administrație pe care bătrâna Europă le-a dat-o mereu și poate uneori nu tocmai pe drept.

Autorul de care vorbii mai sus, spune că nici odată un american nu se interesează de moravurile și obiceiurile țărilor străine pentru că »americani sunt convingși că sunt perfecți din toate punctele de vedere«.

Dacă cetim scrierile autorilor moderni cari au vizitat în timpul din urmă Statele-Unite, vom găsi aceleași observații, și că ei cred că țara lor este la o mie de coți mai sus decât Europa. Scriitorul lules Huret zice că, oameni foarte instruiți îl întrebau dese-ori, relativ la lucruri foarte elementare: »Dvoastră cunoașteți aceasta în Europa?, sau »Dvoastră aveți în Franța inventatori?«

Această ignoranță voluntară a lor, caracterizează foarte bine gradul lor de mândrie.

Dacă trecem Pacificul în Japonia, găsim această mândrie și la ei, cu deosebire că la japonezi

este diferită: ei sunt foarte șoviniști. Lucrul acesta lipsește americanilor cari sunt o națiune tânără și dotată cu un simț practic foarte dezvoltat. În Japonia sunt tradiții cari durează de sute de ani la cari ei țin enorm și ori cât de repede ei s'au adoptat civilizațiunei europene, aceste tradiții nu le-au părăsit. Ori cât de instruit ar fi un japonez, el ține la obiceiurile strămoșești, ascultă orbește de codul samurailor și de legea »Bușido«, legi cavaleștești cari impun japonezului nobil o supunere oarbă suveranului, disprețul de viață, dragostea răsbunării și sentimentul demnității personale împins până la sacrificiu.

Ultimul războiu, ne-a dat multe exemple de acest dispreț de viață, de această indiferență de moarte. Un alt francez povestește următorul fapt, la care fu martor:

»Într'o luptă navală la Port Arthur un torpilor japonez fu împresurat de torpiloare ruse, care, pe jumătate plin cu apă, nu numai putea scăpa, dar ofițerii și echipagiul s'ar fi putut salva înțind spre escadra japoneză care se apropia pe când cea rusească intră în port. Totuși nu o făcură. Când puntea bastimentului ajunse la 10 centimetri dela apa în care se scufundă încet-încet, comandantul torpilorului, un om mic și gros cât un pumn, veni în mijlocul punții și scoțându și o țigară din buzunar, o aprinse cu un gest elegant. Aproape imediat, torpilorului dispăru în apă. Toți japonezii se scufundară împreună cu bastimentul, scoțând strigăte de bucurie«.

În luna lui Aprilie 1904, când escadra din Vladivostok bombardă transportul japonez *Kinsu-*

Maru, matelotii preferară să moară deschizându și pantecele — *hara-kiri* — decât să se predea.

Sunt o mulțime de anecdote în privința disprețului de viață al japonezilor, nu voiu cită însă decât una singură, povestită de un francez, care a fost în Japonia.

»Un bogat negustor englez luă în serviciul său pe un nobil japonez ajuns în cea mai neagră mizerie. Samuraiul ceru stăpânului său, să-l împrumute cu o sumă de bani și ca amanet, îi oferă două săbii foarte frumoase, lucrate într'un mod foarte fin. După un oare care timp, samuraiul restituă banii și-și luă săbiile înapoi. Chiar în aceeași zi, pentru o afacere de serviciu, englezul se înfură contra japonezului, și-l dădu o palmă. Nobilul japonez trase sabia, o învârti de două ori d'asupra capului englezului atingându-părul apoi o puse din nou în teacă, se închină profund, îl întoarse spatele și se depărtă fără să zică nici o vorbă. Câteva ciasuri mai târziu, englezul primi un bilet, scris astfel:

»Tu m'ai lovit, iar eu nu te-am ucis. Iată pentru ce: m'am gândit că sabia cu care era să-ți tai capul era aceea pe care tu mi-ai împrumutat bani. Dar, cum un samurai nu poate să trăiască dacă nu și-a răsbunat de ofensa primită, când vei primi această scrisoare, eu nu voi mai exista«.

*

Se înțelege că așa moravuri nu pot fi fără o mare mândria națională. Japonezul are mândria rasei sale legendare și pe aceea a progreselor făcute pe calea civilizației.

Locotenentul colonel Masahito Kawimura, din statul major japonez, scriă: »noi suntem aristo-

inimi calde, tovarăși de luptă credincioși, frați totdeauna gata să sară în ajutor, dupăcum și noi, arădanii, ne bizuim pe același frățesc ajutor.

Alături de organizarea fraților din comitatul Timișului, cari mai săptămânile trecute și-au alcătuit și ei clubul comitatens, și în același timp când clubul parlamentar român a hotărât definitiv asupra organizării partidului, simțim o deosebită bucurie să înregistrăm bărbăteasca pornire a fraților din Bihor.

Fie într'un ceas bun!

Crucea emigranților.

În ziua de Sf. Ioan s'a petrecut o pătrunzătoare festivitate în St. Nicolaul mare din Torontal. Emigranții americani auume îndemnați de simțul lor creștinesc și de dorul de patrie s'au oferit să aducă un prinos sf. lor biserici din St. Nicolaul mare. Harnicul lor preot Ioan în conțelegere cu fruntașii de acasă le-a recomandat să ridice o cruce înaintea pompoasei biserici, ridicată acum sunt 3 ani, după despărțirea de sârbi. Și emigranții din gologanii câștigați cu crunta lor sudoare, în curând colectară 1350 cor., care sumă o puseră la dispoziția comitetului parohial din St. Nicolaul mare pentru ridicarea crucei, iar acesta a comandat o cruce pompoasă de marmoră albă în înălțime de 4 metri, cu inscripția de aur a numelui celor 80 donatori. O podoabă a frontului bisericii, la care ai noștri privesc cu mândrie, iar străinii cu respect. De naș al crucii, cum ziseră emigranții în scrisoarea lor, adică de reprezentantul lor la festivitatea sfințirii, cu rolul de a predă oficios crucea în proprietatea bisericii, au rugat pe iubitul lor conducător de acasă, dl dr. Nestor Oprean, iar comitetul parohial ca să se dea o mai mare splendoare festivității, roagă pe P. S. S. Episcopul diecezan să le delegeze pe protosincelul Roman R. Ciorogariu din Arad la actul sfințirii.

Preacuviosul protosincel sosește în preseara zilei memorabile însoțit de diaconul Cornel Lazar. St. Nicolăuanii mare parte îl primesc la gară cu treacuri și făclii în proporțiuni mai puțin așteptate de Preacuviosul Sa, care nu era pregătit la această manifestație a poporului. Așa condus între urale descălecă în ospitala casă a părintelui Ioan Popoviciu.

În ziua sf. Ioan s'a celebrat apoi sf. liturgie,

crații Aziei, și ideile noastre sunt cavalierești. Și într'alt articol: »In curând, noi vom fi mai tari ca voi din toate punctele de vedere — se vorbea de Franca — căci noi nu luăm dela civilizația cu care suntem în contact decât chintesenta. În militărie, noi am adoptat tot ceea ce este mai bun din Europa: cismele mele sunt austriace, uniforma franceză, chipul german. Un profesor dela Academia militară din Tokio, scria: »numai japonezii au dreptul de a se numi ființe umane. Celelalte popoare, dacă nu sunt animale sunt sălbatici«.

Și această stare a spiritelor este peste tot în Japonia și copilul din leagăn are mândria rasei și disprețul străinilor.

*

Din aceste scrise, se vede cât de teribil ar fi un război între aceste două neamuri animate de astfel de sentimente și susținute unul de o putere financiară considerabilă, altul de un patriotism fanatic.

H A Z.

Răspuns ciudat.

Oaspele: »Dle birtaș, în berea mea înoată o muscă moartă«.

Birtașul: »Nu se poate! O muscă moartă nu poate înoată«.

*

Botez fără martori.

Oaspele: »Dle birtaș, lucrul d-ta în pivniță singur?«

Birtașul (mirat): »De ce nu?«

Oaspele: »Fiindcă, așa știu, la botez iau parte, întotdeauna, și martori«.

la care Preacuviosul a fost azistat de către părintele protopop Paul Mulescu, preoții Ioan Popoviciu din S. Nicolaul mare, Vincențiu Pantoș din G. Vârșand, Victor Fizeșan din Pesac și diaconul Cornel Lazar.

După rugăciunea amvonului liturgic dl advocat dr. N. Oprean într'o pătrunzătoare cuvântare în numele emigranților predă destinațiunii Sale crucea și roagă pe Preacuviosul să o sfințească. Așa începe actul sfințirii. »Nașul« adică domnul Oprean a pus pe cruce o frumoasă cunună de pe care fâlfâiau două pantilici roșii. Pe una e inscripția: »Munca este viață«, iar pe cealaltă »credința, iubirea și speranța«, — virtuțile sociale și creștinești simbolizate de inimosul naș.

Crucea se sfințește în ființa de față a întreg poporului și a străinilor veniți să asiste și dânsi la aceasta frumoasă festivitate, cu o evlavie impunătoare, înălțată de acordurile cântărilor îngerești executate de corul învățătorului Atanasie Lipovan care bagseama inspirat de solemnitatea zilei s'a întrecut pe sine în extraordinarele prestațiuni.

După sfârșirea actului sfințirii întreg poporul a intrat în sf. biserică unde Preacuviosul protosincel urcă amvonul. Sub impresia puternicei cuvântări în care zugrăvește puterea credinței, conștiința de popor moștean manifestată în alipirea de țărina strămoșească, și lupta de existență în care religiozitatea dă puterea iar școala îndreptarul de muncă, — familiile emigranților încep a plânge și cu ei toți se îndușează și se strâng legăturile inimii între cei de o credință și un neam. Părintele Ioan Popoviciu emoționat mulțumește pontificantului R. Ciorogariu, apoi reprezentantului dăruitorilor, domnului dr. N. Oprean și primește în proprietatea bisericii crucea.

După aceste a urmat o bogată masă la casa părintelui Ioan Popoviciu, iar seara concertul tinerimei condus de neobositul învățător Atanasie Lipovan, a cărui venit este destinat pentru biblioteca populară.

Concertul a fost mai mult decât reușit și ca prestațiune și ca cercetare, n'a lipsit nime dintre inteligență și a fost de față toată tinerimea. Pe lângă ai noștri au venit și frații sârbi cu preotul lor, părintele Agrima în frunte.

Concertul s'a început cu piesa »Arvine și Pepelea« de Alexandri, predată cu o uimătoare destoinicie de către tinerimea țărănească. Un mai succes »Arvine și Pepelea« nu se poate închipui, decum erau flăcăii Nicolae Nedeicu și Ioan Voichiță. Corul a cântat sub dirigența învățătorului A. Lipovan între nesfârșitele aplauze și bisări ale publicului entuziasmat: »Marșul vânătorilor« de Muzicescu; »Pui de lei« de Vidu; »Lea vi sează« de Muzicescu; »Doimă zic« de Costescu; »Marșul cântăreților« de Costescu; iar solo piesele de rezistență ale dlui Lipovan: »Spune-mi mândră adevărat« de T. Bredeanu și »Mugur mugurel« de Dima. Nu pot apoi suprima plăcuta impresie ce mi au făcut d-șoarele Oprean, eleve a școlii de fete din Sibiu cari petrecând feriele sfințirii acasă, s'au înșirat în cununa de cântăreți și cântau cu inimă curată alături cu fii și fiicele din popor. Le întreb, dar până când coriste? O totdeauna, în răspunsul, că noi suntem cr scute de cor. Și ce bine le stă la acești doi boboci în cununa flăcăilor și fetelor din sat! — După concert dans până în zori de zi așa cum ne șade nouă bine, țaran și domn încinși în frumoasa horă românească.

Când văd aceste coruri bănățenești cum cași niște sirene atrag poporul la serviciile dumnezeiești și la întruniri sociale, întărind și încheșând rândurile în jurul bisericii naționale, mă îndușeză, că de ce dincoace de Murăș și cât ține Ardealul, nu succede înființarea lor pe lângă toate străduințele oamenilor de inimă.

În vechia cultură confesională a Bănățului, cred eu, că avem să cercăm spiritul acestor coruri. În Bănat avem anume cele mai vechi școli confesionale cari erau un fel de școli parohiale în cari se cultivau cântările bisericesti și așa din generațiune în generațiune s'au moștenit aptitudinile de cântăreți, încât bănățenii sunt astăzi italienii noștri.

Când vedem puterea atractivă a corurilor bănățenești, pentru biserică și neam, socotesc, că ar trebui să dăm mai multă atențiune acelor cari insistă pentru cultivarea cântărilor bisericesti, înțelegem aici în primul rând pe Prea Sfinția Sa

Dl Episcop al Aradului Ioan I. Papp și pe toți aceia cari își pun sufletul pentru școala confesională.

Am văzut scrisori duioase dela emigranți, cari vorbesc despre »bunii noștri învățători« și plâng după corul de acasă a cărui membri erau și de care nu înceată a întreba pe »bunii« lor învățători, cari i-au învățat la dulci cântări românești, în veci neuitate de ei. Treacă odată Murășul mare, cântările bănățenești ca să se împreună cu duioasele doine bihorenești și ardelenesti.

Dar să revenim la crucea sfântă. Cruce s'a ridicat întru întărirea credinței strămoșești; Crucile tale ne închinăm stăpâne! Amin. Oaspe.

Presara Sf. lui Vasile în Saraievo.

Saraievo, 21 Ian.

Clubul român de aici a aflat de bine de a introduce cu această ocaziune o inovațiune, altfel de sine înțeleasă, dară totuși până acuma cu totul neglijată și nebagată în seamă, de cătră inteligența română și mai ales de cătră cea din Bucovina și România și anume ei au invitat la aceasta seară festiva curat românească afară de inteligența română din toată Bosnia, și pe alți români cari nu aparțin inteligenței, dar cari fiind împărășiați aci prin Saraievo n'au ocaziune de a conveni cu români, nici de a se mișca în o societate românească și sunt de aceea cu totul expuși pericolului de a se înstrăina și a se pierde cu desăvârșire pentru nația română. Aci în mijlocul nostru au aflat ei o primire frățescă, cordială și familiară. Nime din inteligența noastră fie el consilier fie el alt ampoi mai înalt, nu s'a aflat de loc compromis, nici desonorat precum se simțește de obicei inteligența cea prea superbă și prea înfumurată, dar pentru aceea foarte goală la minte și la inima din Bucovina de a vorbi vre-o două trei cuvinte de mângăiere și de încurajare cu un ciobotar, croitor, hornar sau cu un fierar român. Din contră, unul și altul au documentat prin această modestie, o creștere și o gândire mai nobilă, mai înaltă.

Am luat în programul nostru de concert numai piese românești și numai autori români, eliminând în mod ostentativ străinismul în o muzică națională, și mai ales atunci când se aranjează o serată și o petrecere curat națională, nici limba de conversațiune negreșit că n'a putut să fie alta decât numai cea română. — Aviz seratelor și petrecerilor române ale inteligenței așa numite române din Bucovina.

Am început programul concertului nostru, contrar uzului de până acuma, mai ales a celei din Bucovina cu imnul național: »Deșleaptă-te Române«.

Aș dori, ca această inovațiune, făcută aci în Saraievo, să fie observată de toată inteligența română de acum înainte cu toată sfințenia, pretutindenea, la astfel de ocaziuni, de concerte, simfonie, petreceri sociale, jocuri și baluri românești etc... ce le va face fiecare societate română ori pe unde s'ar află ea. Atunci de sigur am avea cu mult mai mulți compozitori și autori români de valoare, am avea o societate cu mult mai românească, cu mai multă conștiință națională. Atunci nu ni-s'ar desnaționaliza pe zi ce mergem atât de repede poporul nostru, și nu s'ar pierde în un mod atât de fatal și atât de rușinos datinele, obiceiurile noastre vechi românești atât de frumoase, atât de scumpe. Atunci am valoră mai mult în concertul națiunilor europene.

Programul a reușit minunat de bine. Toate bucățile au fost executate exact și cu multă pricepere artistică. Dar mai ales mare impresiune a făcut aparența pe-scenă a lui *Penes Curcanul* în costum național, foarte bogat, cu cușma țurcănească pe cap și cu peana de curcan la ureche și cu medalia jubilară »regele Carol I« pe piept. Declamația lui exactă pătrunzătoare ne-a fost însuflețit întru atâta, încât am crezut cu toții că ne aflăm pe câmpiile Bulgariei, dinaintea Plevnei, la asaltul și la luarea Griviței.

Erau momente de mare însuflețire națională, ce le-am simțit cu toții, fiecare din noi, în această seară aci departe, departe de patria sa română, pe acest pământ odată cu totul românesc, astăzi deja cu totul înstrăinat.

Bosniacul.

Din România.

Alegeri parțiale. La alegerile parțiale au reușit la Putna apreciatul literat și orator *Dela-vrancea* iar la Craiova *Gr. Gârleșteanu*.

Moartea lui Ronetti Roman. Luni seara a încetat din viață la Iași, Ronetti Roman, după o crudă suferință. Cunoscutul autor dramatic suferea de anghină pectorală.

Ce mai justă măsură a valorii acestui om de litere, mort în mod prematur, o dă adâncă părere de rău ce încetarea sa din viață a pricinuit-o chiar și în acele cercuri cari nu se împăcau de loc cu vederile sale.

A scris puțin, dar, în schimb, tot ce-a publicat, începând cu poema pesimistă »Radu«, continuând cu broșura »Două măsuri«, în care, din punctul său de vedere, a făcut un pătrunzător studiu asupra chestiunii evreiești, și terminând cu »Manasse«, prin care inaugurează în literatura noastră aceea ce numesc germanii »Problem dichtung« (dramaturgia de probleme), — poartă pecetea gânditorului original și a omului de caracter.

Impăratul și coaliția.

În cercurile politice din Pesta fac mare senzație unele desvăliri ce »*Az Ujság*« într-o scrisoare din Viena publică despre actualul guvern.

Din cercuri aproape de curte se scrie că *Andrássy* și colegii săi din guvern au căutat într'una să se eschiveze dela reforma legii electorale. Atât Majestatea Sa însă cât mai ales arhiducele *Francisc Ferdinand*, presumpțivul moștenitor de tron, i-au dat a înțelege, că *țin cu tot prețul să se facă legea sufragiului universal, care a fost făgăduită popoarelor*.

»Coaliția, — se scrie în amintitul ziar, — a mai făcut o sforțare, cel puțin pentru a amâna pe timp mai îndelungat această reformă, dacă în definitiv nu o poate opri.

»Pentru acest scop a oferit Vienei aranjarea tuturor chestiilor militare. Și anume: Să se ridice contingentul militar, să se reformeze codul penal, să se revizuiască legea apărării țării, cu un cuvânt înreg complexul, mulțumindu-se coaliția, ca drept concesii naționale să i-se dea ceea ce promise comisia de nouă a partidului liberal.

Ba a dat a se înțelege, că s'ar mulțumi și cu mai puțin. Coaliția chibzula, că prin punerea în discuție a întregului complex al chestiei militare, ciclul parlamentului va mai putea trăgăna cei trei ani ce mai sunt îndărăt, și ciclul se va termina fără să se realizeze reforma electorală. El combină că atunci vor alege din nou pe baza legii electorale de acum, și așa le va reuși să încunjure încă multă vreme punerea sufragiului universal în lege. Coaliția a fost depiîn convinsă de reușita acestui plan, deoarece credea că în Viena se vor apuca cu toate mâinile la deslegarea oferită a chestiilor militare. Aici însă au observat imediat tragerea de șac, al cărei scop e tragerea pe sfoară a pactului, și deși toate au fost oferite pe terenul chestiei militare, n'au intrat în propoziția coaliției. Guvernul la acest offer a primit răspunsul, că după pact, aranjarea chestiei militare îl privește pe parlamentul întrunit pe baza sufragiului universal. N'au nimic contra, ca guvernele și până atunci să pregătească chestiile și să caute modul de pertractare, dar o aranjare definitivă se poate face numai după reforma legilor electorale, prin noul parlament. *Așa dar guvernul a primit îndrumarea să se silească cât mai curând să realizeze reforma electorală.*

Volnicia fibirăului din Șiria.

Brutalitățile jandarmilor. — Preotul Cure ferecat, insultat și bătut. — Mișelii nemaipomenite.

Azi s'a prezentat la redacția noastră o deputație de țărani fruntași din *Covăsint* istorisind cu gura și prezentându-ne și un raport în scris, despre cele întâmplate în *Covăsint*.

Impărtașirile oamenilor, cari se cuprind și în raportul lor ce-l publicăm mai la vale, ne arată că *mișelia din Covăsint a fost ceva în stil de tot mare*, săvârșit prin onorabilul fibirău din *Șiria Faragó István* și un sergent de jandarmi cu numele *Ambrus*. Preotul *Ioan Cure* a fost nu numai deținut și ferecat în lanțuri ci și maltratat în mod închizitorial de niște bestii, căci, citind cele de jos, nu le poți zice că erau oameni. Cazul ni-se pare înafară de cale grav și noi rugăm clubul deputaților să binevoiască a-l aduce și la tribuna parlamentului. Noi luăm toată răspunderea pentru exactitatea informațiilor primite dela fruntașii satului.

Cât pentru fibirăul *Faragó*, rugăm pe veneratul nostru președinte *M. Veliciu* să binevoiască la cea mai apropiată ședință a congregației să convoace pe toți membrii români ai clubului.

Dacă noi vom suferi mișelia din *Covăsint*, fără ca să ni-se dea deplină satisfacție, atunci le merităm aceste ticăloșii, pe care începe a și le permite împotriva noastră, fie ce tras-împins, până și sergenții de jandarmi. Căci de unde-și ia un *Faragó*, care este fibirău în cel mai curat cerc românesc, îndrăzneala să săvârșească astfel de ticăloșii? De acolo, că știe că din partea românilor n'are de ce să se teamă, nu-i cine să-l ia la răspundere, nici acasă în *Șiria*, nici aici în *Arad*.

Să arătăm însă numai odată că știm rezorționă astfel de mișelii, suntem siguri că ele nu se vor mai repeta.

În 20 l. c., în ziua de Sft. *Ioan Botezătorul* s'a ținut în *Covăsint* alegerea artistiei comunale. Pentru a îndeplini aceasta, a venit în comună fibirăul *Farago István*, însoțit de indispensabilii cocoși ai lui *Andrássy*, apărătorii *Ideii mărețe* — 8 la număr.

Încă cu săptămâni înainte se svonise că — fiind poporul *covăsânțean* conștiu de datorințele sale naționale — nu vor putea să-și dea liber votul pe alesul inimii lor, ci că terorizările aici își vor ajunge culmea, astfel, ca să iasă din algere învingător candidatul oficios, căci la caz contrar are să se facă uz de arme.

Alegerea și a luat începutul la orele 9, când s'a ținut ședința de candidare cu reprezentanța comună sub prezidența suspomenitului fibirău. Numai decât se aduce la cunoștința reprezentanței comunale că la postul de jude sunt cinci recurenți, în persoanele: *Mihai Ardelean*, coadă de topor, candidat oficios firește, care deja de un an și jumătate e octroat de fibirăul ca jude substituit, în locul bravului și neclintitului luptător național *Virgil Țigan*, care a căzut jertfă *Ideii mărețe* de luptă națională, când cu ținerea vorbirii de program alui *Gabányi Miklós*, fiind deja osândit la 4 luni temniță și 200 cor., amendă, și pe care volnicosul fibirău din *Șiria*, în miez de noapte l-a suspendat. Al doilea recurent a fost ungerul *Petykó Pál*, de profesiune cărciumar. Al treilea competent *Berzovan Gavra*, cumnatul celui dintâi și odios poporului, pe care la restaurarea reprezentanței comunale, poporul nu l-a

aflat demn de a-l mai alege membru al acelei corporațiuni. Ceialalți competenți *Ioța Sângeorean* și *Mărian Chiș* au fost totodată și candidații poporului.

Îndată după deschiderea ședinței fibirăul cu îndatinata-i îngâmfare enunță că pe baza dreptului său înscris în lege, decretează de candidați pe agreatul și satelitul său, *Mihai Ardelean*, ungerul și cărciumarul *Petykó Pál* și cumnatul celui dintâi *Gavra Berzovan*, cești din urmă ca astfel să asigure alegerea lui *Mihai Ardelean* iar celor doi candidați ai poporului nu li-se dă nici o atențiune din partea fibirăului. În momentul acesta pășeste în sală iubitul nostru părinte *Ioan Cure*, condamnat și dânsul în procesul lui *Gabányi* la 3 luni închisoare și 200 cor. amendă și voiește a lua cuvântul pentru a ruga pe satrapul fibirău ca să candideze măcar unul din cei doi ca astfel poporul liber să-și poată da votul pe alesul său. I-se retrage imediat cuvântul. Comitetul întreg — cu excepția celor 3—4 bogățani îngâmfăți cum e *Nicolae Schauer* și ai săi — se alătură către părintele *Cure*, roagă să se ia în considerare cererea lor, dar sunt nebăgați în seamă și nu numai atât, îngâmfatul fibirău se amestecă în dreptul comitetului, făcând candidatura și a celorlalți membri din antistie fără știrea și consenzul comitetului. Fibirăul se depărtă, întră în alta sală și de pe o fereastră anunță numele candidaților, odioși înaintea poporului, la ce poporul la numele fiecăruia strigă din respuleri, că »nu e bun«.

Contrar legii, fibirăul denumește el pe toți bărbații de încredere, între cari și părintele *Ioan Cure*, dânsul însă sub pretext că are afaceri — oficioase, abzice și pleacă numai decât. În ambitul casei comunale având a trece pe lângă jandarmul-sergent *Ambrus*, a fost întimpinat din partea sergentului jandarmeriei cu cuvintele: *Loduljon maga büdös pap, mert mindjárt fejjel lefelé dobom ezen a gangon.* (Cară-te de aici popă puturos, că îndată te arunc cu capul în jos peste coridorul acesta.)

Pleacă părintele *Cure* spre casă, sergentul *Ambrus* îl urmărește până ce iasă din curtea casei comunale iar alegătorii fiind la stradă văzând pe părintele lor depărtându-se îl întreabă că unde merge, la ce dânsul le a răspuns: merg la sf. biserică, că și așa fibirăul n'a candidat pe dritul vostru *Ioța Sângeorean*. Noi vre-o câțiva alegători am rugat de nou pe părintele să meargă cu noi vre-o 4—5 la fibirău căci noi alegătorii am auzit mai pe urmă după o pauză oarecare amintind și anunțând între candidați și numele lui *Ioța Sângeorean*. Părintele ne ascultă cererea noastră, ne reîntoarcem, sergentul *Ambrus* ca comandant, și ceialalți 7 jandarmi, ne țin calea, ne rugăm cu umilință, de tot frumos a ne lăsa numai pe un moment, că voim să cerem dela fibirău deslușire.

Sergentul *Ambrus* ne zice că va merge el la fibirău să-l avizeze, și rezultatul ni-l va comunica afară la stradă pe fereastră.

Noi mângăiați răspundem: — bine, — în momentul următor se dau câțiva pași înapoi, scot puștile și sergentul în loc să meargă la fibirău zice: »*A főbiró parancsa és a törvény nevében önt tiszteletű ur, ezennel letartoztatom.*

Ca trăsnet s'a întâmplat aceasta, fără nici un motiv. Părintele nostru a zis numai atâta: Bine! Mă supun legii!

El este apoi predat unui jandarm și incuiat în chilia strejerilor de noapte. Noi, poporul mahnit așteptăm, că ce să fie. Vrem să mergem la fibirău să protestăm contra acestei ticăloșii dar suntem respinși din partea jandarmilor. Între acestea votarea decurge, poporul se reține dela vot; fibirăul anunță de ales pe coada de topor a lui, cu câteva voturi, ale lingăilor cărora le-a făgăduit slujbe nou alesul în calitatea de mai înainte ca substituit de primar — se anunță tot astfel și alegerea celorlalți membri ai antistiei. Alegerea se sfârșește, fibirăul se departă liniștit, ca și când n'ar ști nimic de cele întâmplate.

Timpul a fost trecut de ora 1 și jum. d. a. preotul nostru în frig, jandarmii se adăpostesc în acea chilie, abia atunci se face puțin foc. Noi alegătorii stăm neclintii și cerem eliberarea preo-

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până la două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgululă să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: **Loser János, Budapest.**

ului nostru I. Cure. In fine sergentul ne provoacă să ne depărțăm că atunci îl va elibera. Pe la 4 ore se svonește că pe preotul nostru îl vor duce la Siria. Poporul de asemenea se adună din toate părțile să vadă de capătul preotului, — se fac pregătiri, se aduce trăsura. Părintele se rugă că fiind răcit și bolnav, ca tată de familie cu 5 copii, merge bucuros, însă să-l transporteze cu motorul până la Siria. La aceste cuvinte sergentul Ambrus îi ține baioneta către piept, poruncește la alt jandarm să-i pună numai decât lanțul pe mâni și să-l lege cu mâinile încrucișate.

Preotul nostru e împins înaintea trăsorii, poporul din întreaga comună e adunat, și era cât p'aci să sară asupra jandarmilor, aceștia însă stau cu baionetele și cu pușca trasă gata a trage în noi. E provocat a se sui în trăsura, preotul nostru spune că nu se poate sul fiind așa legat. I-au pe sus jandarmii, îl asvârle în trăsura și se dă biciu cailor. Poporul blastemă și unii au alergat până la marginea satului, mulți pornesc spre Siria cu motorul și pedestri, cum puteau.

Acestea brutalități până aci, le-am observat și le știm noi poporul.

Celelalte ce urmează de aci, ni-le povestește preotul și iubitul nostru părinte Ioan Cure, de pe patul durerilor cauzate de brutalitatea jandarmilor și anume a sergentului Ambrus și a unui jandarm Sándor cu numele, cari în starea lor fără de inimă și uitați de D-zeu intru atâtea lau bătut cu pumnii și boxurile în pânțele și în coaste până ce intrând în Siria a leșinat în trăsura și așa leșinat l-au adus până la casa comună în Siria, fiind la 6 ore, — de unde apoi plăieșii și străjarii de noapte jumătate mort l-au scoborit din trăsura; punându-l în pat în chilia slujitorilor plăieși. Făcându-se dispoziții de medic, primul ajutor l-a căpătat dela rigorosantului în medicina Ledermann Rezső, — căruia l-a succes al redesteptă, și a-i reda viață. Intre acestea am sosit noi poporul și d-na preoteasă, cari mergând la advocații noștri de neam și sânge dr. Hotăran și dr. Emil Monția, aceștia fără preget ne au venit într'ajutorul iubitelui nostru preot, au intervenit cu medicul și au făcut tot posibilul pentru alinarea durerii iubitelui nostru preot, a familiei și a întregului popor din Covăsinț, — pentru această faptă primească susnumiții domni advocați mulțumita noastră a întregului popor din Covăsinț. Susnumiții domni advocați neputând face nimic pentru a-l elibera, noaptea a petrecut-o preotul nostru bolnav încunjurat toată noaptea de 4 jandarmi. Acești oameni fără de lege și D-zeu, toată noaptea și-au bătut joc de dânsul — iar dimineața în 21 între trei jandarmi a fost ex-cortat la judecătoria din Siria, — iar noi poporul din Covăsinț am peregrinat des de dimineață din nou cu motorul și pe jos peste 200 înși cari am emers să vedem de perirea d sale — l-am văzut între jandarmi într'o chille la judecătoria, iar după ce a sosit judele de instrucție între baionete a fost predat acestuia la orele 9 1/2 pentru a fi ascultat. Ascultat fiind, a fost ridicată de către jandarmerie acuza de »împotrivire contra autorităților« iar după ascultare a fost pus pe picior liber. Noi poporul l-am îmbrățișat cu lacrimi văzându-l între noi — întorcându-ne cu motorul acasă, iar mulțimea mergând pe jos către casă. Ajungând acasă în Covăsinț întreaga comună cu mic cu mare ne-au așteptat toți plângând cu ochii plini de lacrimi de bucurie.

O priveliște duloasă: băieții școlari și școlărițe dela 2 școli peste 150 de elevi au sosit lângă motor când ne am dat jos, și acești copii încă plângeau de bucurie.

Disolvarea Camerei.

Andrássy amenință majoritatea.

Răspunsul deputaților naționali.

Pe mâne este pusă la ordinea zilei propunerea lui Nagy Emil în chestia regulamentului. În vederea acestei propuneri aproape toate partidele vor ținea de seară consfătuire.

Se vede că propunerea nu va face o deosebită emoție în cameră.

În partidul kossuthist sunt așa de puține individualități, încât guvernul nici nu se

teme de vre-o opoziție serioasă a nemulțumiților. Pe aceștia îi desarmează și cu simple amenințări.

Disolvarea camerei.

Ieri pe culoare, ministrul de interne Andrássy vorbea despre revizuire în fața mai multor deputați.

— Proiectul revizuirii — a spus Andrássy, va urma după delegații și dacă atunci disidenții cu naționaliștii și croații vor face obstrucție, nu ne rămâne decât să disolvăm camera. Trei luni așteptăm în *Maiu disolvăm camera*, ca noul parlament să poată isprăvi până în Iulie cu bugetul.

— Ce prospecte ar fi în cazul unei alegeri — a întrebat Beck Lajos.

— Eu cred — a zis Andrássy, — că din alegerile acestea coaliția ar ieși cel puțin cu forțele ei de azi, dacă nu mai întărită.

Răspunsul deputaților naționali.

Correspondentul nostru din Budapesta, a solicitat părerea unuia dintre cei mai distinși dintre deputații noștri asupra declarațiilor lui Andrássy.

Deputatul național a spus următoarele:

— Amenințarea ministrului de interne n'a aflat nici un resonet în cercul deputaților naționali. Surprindere n'a cauzat, fiindcă înainte cu trei zile »Magyar Hirlap«, organul personal al ministrului de interne a publicat acelaș lucru. De înspăimântare nu poate fi vorba, fiindcă n'a fost nevoie de declarația aceasta, pentru a ști lucrul bine cunoscut că tendința de căpetenie a guvernului actual, atât cu ocaziunea reviziunii regulamentului Camerii, cât și cu noua reformă electorală, este *sdrobirea partidului naționalist care e în creștere* un fapt mai mult ori mai puțin ca spre pildă disolvarea Camerii, înainte de timp, nu schimbă fața lucrurilor. La tot cazul deputații naționali își vor face datoria și o disolvare a Camerii, — așa cred deputații naționali — ar fi numai spre binele lor, *căci rândurile noastre prin o alegere nouă numai întări s'ar putea.*

Mișcarea culturală.

O acțiune culturală rodnică. Abia de o lună de când dl învățător Iuliu Vuia a constituit agentura Asociațiunii în Comloșul-mare și iată că cu bucurie putem să însemnăm roadele ei binecuvântate.

Încă în zilele nașterii ei, preoții și învățătorii neamului au ținut conferințe sau sfaturi folositoare, iar la Anul Nou s'a deschis un frumos local de cetire pentru membrii agenturii.

Pentru adunarea mijloacelor bănești, învățătorul urzitor al acestei agenturi, împreună cu tinerii învățători P. Craiovan și V. Besu, s'au pus în înțelegere cu corul vocal și au colindat pe la casele inteligente, în ajunul nașterii Domnului; adunând 64 cor., iar la 7/20 Ianuarie, au aranjat teatru și concert pentru întemeierea unei biblioteci a agenturii, care a adus un venit curat de peste 200 coroane.

Iată cum se fac lucruri bune, când luminătorii neamului sunt la locul lor.

Și ce mângâitoare a fost pentru noi seara concertului, care va rămânea mult timp întipărită în mintea și inima noastră.

Încă pe la orele 6 seara multă lume era adunată în sala ospătării. Pe la 7 ore numai ora chip de a căpăta vre-un loc, sala era tescuită de public. Punct la 7 1/2 sara s'a început pieza teatrală »Așa a fost să fie« care a succes peste așteptare. Ce drăguți erau diletanții îmbrăcați în frumosul nostru port țărănesc, persoanele cu mult gust îmbrăcate.

Nu știi pe cine să privești, Badea Ion, jucat prin țaranul George Bălan, ne înfățișa un neaș cap de familie țărănească, care stăruia cu încăpăținare să-și mărite bujorul de fată Ileana, re-

prezentată bine prin drăgălașa d-șoara Anica Popovici, după un bogătan, pe care nu-l iubea. Drăgălașa Selca Măria, înfățișată prin d-șoara Cornelia Groșorean ne-a încântat prin prezentarea ei firească și cu istețime.

Și ce drăguț era Ghiță, reprezentat prin țaranul Ioan Polverejian. Și cum se mișcă de slobod, credea că a crescut pe scenă. Sandu, feciorul sărac, reprezentat prin conducătorul corului Iulian Popescu, ne-a încântat prin cântarea dulce și melodioasă »In fânul de curând sosit«.

Ne-a surprins mult prezentarea pe scena alui Moș George, reprezentat atât de firesc și natural prin țaranul Ioan Contrea, care era îmbrăcat de minune, ca un adevărat moșneag.

Di Niță, jucat prin țaranul Vichentie Flesier ce să mai zic, ne-a făcut să uităm pentru un timp necăzul. Era din cale afară glumeț și natural.

Laudă se cuvine acestor începători diletanți, cari au fost învățați cu atâtea pricepere de d-na învățătoareasă Sofia Vuia, care a jertfit mult timp și osteneală.

Concertul încă ne-a înveselit inimile. Cinste se cuvine acestor coriști și conducătorului I. Popescu, în a căror inimi s'au sălășluit dragostea pentru lumina neamului.

Să nu uite nici odată, că numai jertfindu-ne toți pentru binele obștesc al neamului, vom ajunge acolo, unde alte neamuri au ajuns de mult.

Dl învățător Petru Craiovan s'a dovedit și de astădată de un bun declamator, iar fruntașul țaran Iosif Pascu s'a dovedit de bun comic în predarea greului monolog »Niță păiagen«, care a fost pre-dat cu multă iscusință.

Ce păcat că luminații bărbați ai neamului, cari cunosc păcatele partea cea slabă a poporului nostru și nu învălese combaterea lor în istorioare și scene glumețe, cultivând astfel poporul prin adevărata școală a celor creșcuți, prin teatru.

Ne lipsese pieze cu subiect scos din viața poporului și cu nobilul scop de a îndrepta multe datini rele.

Cei puși în fruntea societății fondului de teatru, să nu întârzie a umplea acest gol.

Comloșanul.

Din străinătate.

Schimbarea cabinetului în Bulgaria. Principele Ferdinand a primit alaltăieri demisia întregului cabinet Gudev și până la formarea noului cabinet l-a însărcinat pe acesta cu conducerea afacerilor de cărmuire. Principele a dat ieri seara un prânz, la care a invitat pe fruntașii tuturor partidelor, ca să se poată informa despre întreaga situația.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 23 Ianuarie n. 1908.

— Preoțimea și învățătorimea din Bihor, fără osebire confesională, e rugată să comunice dlui dr. Aurel Lazar (Oradia mare) adresele țaranilor căror ar dori să li-se trimită »Tribuna«, pe socoteala clubului comitatens român.

— Năcazul patrioților din Arad e mare. »Arad és Vidéke« de azi, într'un articol de fond intitulat *Mecca română*, umple două coloane cu grațiozități la adresa noastră a tuturora, începând cu George Pop de Băsești, pentru că centru al organizării partidului național a fost declarat Aradul. Zice că asta e o provocare la adresa ungarilor și după ce de altfel recunoaște că centru mai bun nu și-ar fi putut găsi românii, scrie:

»Putem asigura pe conducătorii români, că hotărârea asta nu numai noi o considerăm drept declarație de războiu, ci așa o judecă toți ungurii din Arad, care acum cu zel și cu putere crescândă o să stea în fața a oricărei manifestațiuni a iredentei române«.

— Procesul în chestia insultării damelor române în parlament. Deputatul sâcul Nagy György care insultase an damele române în galeria camerei, a intentat încontra ziarului »Lupta« proces de presă pentru calomnie. Mercurul, dl Lucian Boicaș redactor la »Lupta« a fost as-

cultat la judele de instrucție, primind responsabilitatea ca autor al articolului cu pricina. Dl. Lucian Bolcaș a solicitat admiterea dovedirii cerând a se ascultă ca martori: dna văd. Maria Rákoczy din Remete-Chioar, dna Eleftera Mihali din Dej, dna Lucia Cosma din Timișoara, dna Elena, Vaida din Olpret.

— **Organizare împotriva atacurilor naționalităților.** Sub acest titlu »Budapesti Hirlap« dela 23 c. scrie următoarele:

»In țară și în străinătate d'o vreme încoace se săvârșesc într'una atacuri împotriva statului ungar, ceea ce face ca ungurii să își strângă rândurile fără amânare și să respingă pe dușmanii națiunii. Sarcina aceasta incumbă în primul rând reuniunilor — culturale. Pașii cei dintâi i-a făcut, în privința asta »Országos Magyar Szövetseg«, când într'o conferință prealabilă a adus în discuție ideea ca reuniunile să țină un congres comun, care apoi să ia sarcina dezarmării atacurilor naționalităților. Prevenind congresul, azi s'a ținut iar o conferință, în sala primăriei.

Numitul ziar dă apoi numele celor ce au luat parte la conferință, aproape toți conți și baroni, din ceea ce se vede că s'apropie primejdia: naționalitățile cer drepturi prin care s'ar mai ciunti puterea oligarhilor. După mai multe vorbiri rostite de contele Károlyi Mihály, Széll, Rákosi și alții s'au hotărât că nu se lasă, ci vor apăra — patria și nația, rău primejduite de naționalități!

Lupii și-au pus de gând să nu mai lase ca mieii să le turbure apa!

— **Restaurarea artistiei comunale din Sobotell.** În comuna Soboteli făcându-se restaurarea artistiei comunale a fost ales de jude primar fostul jude Petru Strajici, subjude Petru Căntar, jurați: Vasile Precup, Lazăr Peri, Nica Popi și Petru Stancu. Alegerea a decurs în ordine bună.

— **Un atac nedrept.** Ne simțim îndemnați să ne amestecăm într'o chestie de caracter personal. Mai multe gazete românești au publicat un atac la adresa fruntașului orădan dr. Aurel Lazar, imputându-i că ar fi înțeles să apere înaintea tribunalului pe un învățător acuzat într'o chestie de natură națională. Nu cunceaștem cazul și nici nu vrem să ne pronunțăm asupra lui. Ar fi însă o ingrătitudine din partea noastră, dacă am lăsa fără nici un cuvânt, imputările nedrepte ce i-s'au făcut din acest prilej d-lui Lazar. Adevărul e că în afară de avocatul din Arad dr. I. Marșieu, dr. A. Lazar este care susține în Oradea-mare în mod cu totul desinteresat și gratuit toate procesele »Tribunei«. Și că ce înseamnă acest serviciu, asta ar ști să o spună numai tribunalul din Oradea-mare, care este aranjat anume în vederea proceselor »Tribunei«. Ne dăm seama de aceste sacrificii, din care dl. Lazar niciodată nu și-a făurit un merit, socotim însă că totuși nu s'ar cuveni să încasseze pentru ele ingrătitudini. Iată de ce rugăm pe conțrași să-și rectifice acuzațiile absolut injuste privitoare la persoana d-lui dr. A. Lazar.

— **Din Fiume.** Ni-se scrie cu d. 21: Azi a sosit aici P. S. Sa Episcopul Vasile Hossu, însoțit de dl. Pop Maior tot din Lugoj. P. S. Sa a făcut o vizită singurei firme românești d'acolo Degan, intrând în prăvălie cu cuvintele: »Viitor de aur... P. S. Sa s'a interesat mult de tinărul comerciant român, încurajându-l.

La 11 P. S. Sa a plecat la Abbazia de unde se va reîntoarce desară, pentru a-și continua drumul spre Roma.

— **Din Orăștie.** O telegramă iscălită de dnii Coriolan Popp și Adrian Cristea ne cere să comunicăm telegrafic numele autorului corespondenței din nrul nostru de ieri. Am refuzat natu-

ral, întâi pentru că nu ni-se pot cere indiscreții, a doua pentru că curiozitatea dlor nu este justificată prin nimic. O singură chestie este care ne interesează și care poate interesa ne ori cine în afacere: sunt ori nu exacte comunicatele corespondentului nostru. Încât n'ar fi suntem gata a-i comunica numele, în caz contrar însă nu suntem de loc dispuși a estrada terorizării pe cel ce a scris din interes public.

— **Vărsarea de sânge dela Cernova.** Din Liptószentmiklós se vestește că ministrul de interne a pornit cercetare disciplinară în contra fibirăului Andaházy Pál, conducătorul măcelului dela Cernova.

Cine îl crede pe hipocritul Andrássy?

— **Nou doctor român.** Săptămâna trecută a luat doctoratul în filozofie unul din cei mai tineri tineri macedoneni, dl. Teodor Capidan. Dl. Capidan se bucură de o deosebită considerație deja de pe acum în lumea noastră științifică și examenul acesta va contribui și mai mult la realizarea așteptărilor, cari și le pun toți în talentul D-sale. Cele mai călduroase felicitări.

— **Necrolog.** Primin următorul anunț funebrel: Cu adâncă durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor și cunoscuților trecerea la vecinicie a preasumppei și neuitatei noastre soție, mame, surori și bune: *Juliana G. Vancea născ. Grama*, întâmplată azi în 21 Ianuarie 1908 la ora 1 p. m. după scurte suferințe, împărtășită fiind cu ss. sacramente ale muribunzilor, în al 66-lea an al vieții și al 37-lea al preafelicitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpei și neuitatei decedate se vor așeza într'u nădejdea învierii, spre vecinică odihnă, Joi în 23 l. c. la oarele 2 1/2 p. m. în cimiteriul bisericeii parohiale din loc. Rugătivă pentru ea! Blaj, la 21 Ianuarie 1908. Pe defuncte o deplâng: Georgiu Vancea, ca soț. Mariți și soțul Aurel Pop, Cornelia și soț. I. Br. Hodoșiu, Ioan Victor și mireasa Nelli Deac, ca fii și număroase rudeni. Celor întristați trimitem condolențe.

— **Catastrofa din Italia.** Pe baza cercetărilor oficiale s'a constatat că nenorocirea de tren dela Aquabello s'a întâmplat din negrija păzitorului Casati, care a schimbat rău șinele. Casati a fost arestat imediat în locuința sa. Insuși păzitorul recunoaște că signalul dat a fost greșit. Unuia, din mulții răniți, i-s'au amputat amândouă picioarele. Din cupeul-postă al trenului de Bergamo au dispărut cu ocaziunea catastrofei 10.000 lire. Cercetarea decurge și acuma.

— **Mulțămită publică.** La petrecerea aranjată de tinerimea din Soborșin și jur a doua zi de Crăciun în Soborșin au contribuit rescumpărând bilețul: Magn. Sa dl. Vasile Goldiș deputat dietal 10 cor. Ioan Micu preot în Capolnaș 6 cor. Virgil Popovici preot în Soborșin, 4 cor. Virgil Bulz teolog. 5 cor. Au suprasolvit: Ionel de Mocsanyi, 18'40 cor. Seidner Márton, 1 cor. Luiza Barzu, Bacamazău, 2 cor. Alexandrina Petrovici Teta 2'40 cor. Ioan Musca preot în Găvojdia 1 cor. Roth Vilmos, 40 fil., Lövinger Samu, Soborșin 6 cor. Iosif Stepan inv. Teta, 1'40 cor. Victor Selcelean, Teta, 3'40 cor. Familia Fakerti 6 cor. Nicodim Birle, Vinești 40 fil., dr. Ursu, adv. Radna 8'40 cor. T. David, 40 fil., A. Hadsan, 1 cor. Elena Bordoș, Birchiș 40 fil., Ana Cărăbaș, Virișmort 40 fil., Prot. Givulescu inv. Soborșin 1 cor. Petru Binchici, 40 fil., Roth Mór, Soborșin 6 cor. M. Hirschman, 1'40 cor. P. Fleșteriu, 40 fil., E. Teodorovici 40 fil., I. Teodorovici, 1 cor. Vasile Tomuția notar în Tot-Vărădia 6 cor. Alexandru Barbon preot în Valea-Mare 1 cor. Seif Zoltán, 2'40 cor. Vitáos Béla, 40 fil., I. Șpinanți inv. Valea-mare 40 fil., Blau Mátyás, 1'40 cor. I. Cărăbaș, Bata 2'40 cor. I. Păp, 40 fil., I. Triponescu, 40 fil., T. Blaj, 1.60 cor. I. Iachini, 90 fil., Simon Lajos 40 fil., Iosif Agnean preot Soborșin 4.65 cor.

Venitul curat a fost: 154 cor. și 10 fil., care sumă s'a folosit spre scopul destinat.

Tuturor acestor marinimoși contribuenți le exprim, prin aceasta, în numele comitetului aranjator și a acelor, cari s'au împărtășit din venitul curat al acestei petreceri, cele mai sincere mulțumiri pentru jertfa acasă spre ajutorarea celor săraci și lipsiți și rog pe bunul Dumnezeu să le răsplătească înzecit din darul său cel bogat. Soborșin la 7/20 Ianuarie 1908. Iosif Ognean paroh.

— Nu mai e păr cărunț. »TINCTOL« (Marca 2321 e idealul unui mijloc de a vopsi părul, care dă părului cărunț de pe cap și barbei peste câteva minute luciul pă-

rului tinăr și culoarea naturală avută, blondă, blondă închis, brunetă sau neagră.

»TINCTOL« este un preparat absolut nestrucicțos, conștină dintr'un singur lichid și folosirea e nu se poate mai simplă. Cu un piepten des înmuiat în acest lichid se piaptână părul și culoarea părului e dată, care rămâne permanent în câteva minute uscându-se pe păr.

La comande se roagă indicarea culorii cerute. Prețul unei sticle cu descrierea folosirii în 4 limbi este 3 coroane.

Se capătă la fabricantul Friedrich Radda, farmacist în Pancsova, Ungaria-de-sud.

Magazină permanentă la Jos. von Török, farmacist în Budapesta, König utca.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărit ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tórnay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Serviciul nostru telefonic.

Și-au pus în cuiu programul.

— Ședința Camerei. —

Budapesta, 23 Ianuarie.

În ședința de azi, propunerea deputatului național C. Brediceanu de a se introduce serviciul militar de doi ani i-a forțat pe kossuthiști să-și acațe în cuiu și pe acest postulat cardinal din programul lor cu care de treizeci de ani își îmbătau pe creduli alegători.

Ședința s'a deschis la 10. Prezidează Justh.

Dintre deputații naționali prezenți: A. Vlad, Lucaciu, Skiciak, Bella, Mrksici și Hodja.

Majoritatea Camerei primește în discuție generală proiectul de recruți.

Votează contra: *naționaliștii, democrații și disidenții.*

Propunerea deputatului național C. Bredicianu, de a se introduce serviciul de doi ani a căzut. *Disidenții și democrații au votat cu naționaliștii.*

Se începe dezbateră specială. Vorbeste Nagy György, Lengyel Zoltán și Bozoky contra.

Ședința se încheie la 1 oră și jum.

Din cauza boalei d-lui Maniu, eră să vorbească azi dl. Vlad, la chestia proiectului pășunatelor. Neajungând însă în discuție, va vorbi altădată, dacă până atunci nu se va face mai bine dl. Maniu.

Alegerea dela Óbuda. Azi a avut loc alegerea din Óbuda. Lupta este foarte înverșunată. La 2 și jum. voturile stau astfel:

Botzenhardt (gubernamental) 529, Komjáthy (disident) 237. Se crede că va învinge cel dintâiu.

Mari demonstrații în Berlin. Berlin, 22 Ianuarie. Partidul socialist continuă cu demonstrația lui în contra lui Bülow și a guvernului prusian care nu vrea să introducă sufragiul universal pentru camera prusiană. Zeci de mii de socialiști au ținut a dunați populare, fără nici un incident. După adunări s'au îndreptat cu toții spre Reichstag, unde s'a produs apoi o groaznică încăierare cu poliția. Socialiștii au dat cu petri în poliști, iar aceștia, drept răspuns, au sărit cu sabia asupra mulțimei. *Sunt numeroși răniți și dintr'o parte și din alta*

Economie.

Munca cu chibzuială și rostul ei în lume.

Disertație populară de Simeon Stana.

I.

Pe fața pământului nu este viețuitoare în care să nu fie voință de a trăi. Aceasta voință însă e mai învederată la om, căci el prin mintea lui iscusită a ajuns la starea de a râvni după un trai mai bun. Ajutat de imboldul de a trăi mai bine ca toate celelalte viețuitoare pământene, omul într'una speculează și caută acest trai. El se pune și lucră natura, pe care o socotește de un izvor, de unde își scoate toate cele de lipsă cu carl, își acopere trebuințele zilnice. Ceeace câștigă omul din natură, se numește »bun«. Natura ne dă multe bunuri gata pentru folosire. Așa sunt: aerul, apa, poamele și altele. Omul însă ca cel mai cu minte și cel mai setos după mai bine, nu s'a îndestulit cu multe bunuri așa cum le a dat Dumnezeu. Ci el le-a transformat, prelucrat, așa cum i a plăcut lui. Astfel sunt mâncările, băuturile, instrumentele, cu un cuvânt tot ce e făcut de mână omenească. — Prelucrarea și transformarea bunurilor din natură cu voia de a-și îmbunătăți traiul, l-a costat pe om multă muncă. Să vedem ce este munca. Munca se naște prin aceea că omul își pune în lucrare puterile trupesti și sufletești.

Prin muncă s'a făcut tot ce vedem în lume. Toată bogăția, toată știința, învățătura și tot traiul bun îl putem câștiga numai și numai prin muncă. Cu ajutorul muncii putem ieși din multe suferințe și nevoi venite asupra noastră din trebuințele de toate zilele. Muncind ne cream o soartă mai bună și mai mulțumitoare, care soartă la bătrânețe când puterile se vor slei, ne va scuti de a mai lucra; adică după cum zice romanul: Muncind ne câștigăm »bani albi« pentru »zile negre«. Prin muncă se întărește corpul, se »geleşe sufletul și mintea se luminează. Astfel omul simte în sine imboldul de a cerceta, a învăța și de a afla tot lucruri nouă. În felul acesta s'a îmbunătățit starea economică și culturală la toată omenirea. Așa s'a descoperit mașina cu aburi, drumul de fer cu ajutorul căruia poți străbate cele mai îndepărtate ținuturi, unde apoi dai tot de lucruri nouă, ce la noi nu se află. S'au descoperit vapoarele ce ne duc în țările de peste mări, telegrafii, telefonul, mașina electrică și alte multe.

Dacă vom cerceta că de cine au fost descoperite aceste lucruri, de bună seamă vom vedea, că de cele mai muncitoare popoare de pe fața pământului. De englezi, cari cu numărul lor de 40 milioane, numai și numai prin muncă au ajuns stăpânitori peste 300 milioane de suflete, de francezi a căror țară prin muncă a înaintat mai mult ca toate celelalte țări. La ei s'a dezvoltat știința, la care s'a adăpat lumea întreagă, idelle lor de libertate au scos multe neamuri năcăjite de sub lanțul greu al robăgiei. Sunt apoi nemții nord-americani cari fac minuni și alții.

Și până când popoarele muncitoare au înaintat așa de frumos pe toate căile, purtând razele luminei, până atunci, popoarele nemuncitoare au gemut mai departe în întunecime și sărăcie, ba la urma urmelor lenea le-a fost sicriul, căci rând pe rând s'au nimicit și se nimicesc. Pentru ce?

Pentru că omul leneș nu are rost de-a trăi. De ar voi să muncească, el nu poate căci cu timpul îi pier puterile. Acest om nu va fi în stare să guste nici o plăcere și încetul cu încetul va fi cuprins de urit. Cu greu va putea purta sarcina vieții, nu va fi mulțumit nici cu sine, nici cu lumea, dar nici lumea cu el. El nu va putea ține pași cu ceilalți oameni ci va rămâne cu mult îndărăptul acestora. Se va simți nesănătos și cuprins de diferite boli. Imi iau voe a vă arăta un exemplu: În Anglia au trăit 2 bogățiani mari, lorzi cum le zic în țara lor, cari nu se puteau mișca de lene. Și ce credeți au fost aceștia fericiți, s'au simțit ei bine? Nu deloc. În lenevirea lor au căzut într'o boală, din care pe unul numai așa l-au

putut scoate doctorii, că l-au tăiat un picior, ca în felul acesta să cunoască și el suferințele și năcăzurile. Celalalt și-a găsit un doctor de tot isteț care a făcut cu el un contract de cuprinsul următor: Anume s'a învoit bogătanul în decurs de un an să meargă să lucre cu ziuă și să trăiască numai din ceea ce câștigă, iar averea s'o dea în folosința doctorului. Lucrul s'a întâmplat și peste un an bogătanul nostru s'a reîntors acasă voinic, sănătos, zicând că »cea mai mare fericire e munca«.

Sfaturi agricole.

Din cartea experiențelor agricole.

Pământul lutos se frăgezește și el, arat fiind de cu toamnă cât mai adânc. Timpul dintre arat și sămănat să fie cât mai lung. În arătura proaspătă spicoasele adesa tânjesc.

Cărat fiind în stare proaspătă și apoi risipit și intrupat pământului fără amănare, gunoiul și îndeosebi gunoiul bovinelor ajută de minune. Din contră, gunoiul foarte putred și apoi lăsat în grămețioare cu lunile rămâne fără mai nici un efect. Gunoiul mult și bine îngrijit umple șura, iar lipsa și puținătatea gunoiului o deșeartă.

Sămănătura din vreme rareori înșală, cea târzie cu atât mai des. Sămână toamna des și primăvara rar, nu întors. Grâul iubește, la sămănat, jilaveala, iar săcara uscăciunea. Ovăsul cere a fi sămănat din vreme și înaintează bine pe răcoare. Cine n'are gunoiu mult și în câțva putred să nu cultive păstăioase; gunoiul proaspăt zorește creșterea, iar gunoiul putred a păstăilor.

Cânepa și cucuruzul iubesc plugul, inul grapa. Rapița și luțerna vor pământ gras. Hâmeiul și cănepa nu se rușinează a crește pe grămada de gunoiu.

Ierburile odrăslesc cu îmbelșugare, dacă se pieptănă bărbătește cu grapa de mușchi și se îngrășă, toamna, cu gunoiu mustos.

Nutreț mult și bun, vite multe și grase, gunoiu mult, pământ mănăs, recoltă îmbelșugată, venit mare. Vaca slab rănită dă lapte puțin și gunoiu sărăcăcios. Decât vite multe și nevoește mai bine puțin și voinice. Grija bună și tractarea blajină sunt cel ieftin veterinar. Sare multă, apă bună, hrană de ajuns și toate imbiat la acelaș soroc, iată pârghiile economiei raționale de vite. Și uitat nu trebuie, că ochiul stăpânului îngrășe boul.

Care pom unde reușește?

Merii cer pământ mănăs, proaspăt, încățva jilav, dar nu apătos nici stâncos sau pătîmind de uscăciune nici de apă stagnantă.

Ei reușesc la șes și pe coaste puțin înclinate, însă numai dacă găsesc, fie și numai în adâncime, destulă umezeală. De aceea prierste merilor mai bine coastele dinspre miază-noapte, unde temperatura e mai răcoroasă și pământul mai puțin expus la uscăciune și droaia insectelor, cari dau târcole mai ales în fața soarelui.

Vestitul »măr pătuc«, cel mai bun și nobil între soiurile ardelenesti, nu izbutește îndeplin decât având la dispoziție apă multă, nu însă stagnantă.

Asemenea celorlalte specii de pomi, merilor le prierste poziția adăpostită înspre apus-miază-noapte, de unde bat, la noi, vânturile reci, pricinuid schimbări grabnice în temperatură și cu ele crepături în coaje și alte neajunsuri.

Drept adăpost contra vânturilor pot servi: dealuri înalte, păduri, clădiri etc.

Perii se impacă până și cu coaste uscate sau chiar petroase din preajma soarelui, dacă lungile lor rădăcini pot răsbate în adâncime, locașul umezelei. În pământul năsipos, sau altcum ferbinte, perele rămân cam vârtoase și adesea se scutură în pargă.

În deosebire de soiurile țărănești cu fructe mici și de rând, cari roșesc aproape ori și unde, soiurile mai gingașe cu fructe mari și nobile cer climă caldă, poziție scutită de vânturi, pământ gras și încățva jilav.

D. Comșa.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 23 Ian. 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 kg.)	25.18—25.20
Secară pe Apr.	21.68—21.60
Ovăs pe Apr.	16.50—16.52
Cucuruz pe Mai 1908	13.98—14.—

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	25.20—25.22
Secară pe Apr.	21.60—21.62
Ovăs pe Apr.	16.44—16.46
Cucuruz pe Mai 1908	14.—14.02

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul :

Grâu	
pe Tisa — — —	24 K. 10—25 K. 80 fil
Din comitatul Albei — — —	24 » 40—25 » 20 »
De Pesta — — —	23 » 80—25 » 50 »
Bănățenesc — — —	24 » 40—24 » 80 »
De Bacica — — —	24 » 50—25 » 35 »
Săcară — — —	21 » 80—21 » 90 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 50—15 » 70 »
» de cvalitatea II — — —	15 » 30—15 » 50 »
Ovăs » » I — — —	16 » 40—16 » 80 »
» » » II — — —	16 » —16 » 30 »
Cucuruz vechiu — — —	— » — » — »
» nou — — —	13 » 70—13 » 90 »

Poșta Redacției.

Amic, Sibiu. Raportul va fi apreciat după merit. S'a întârziat din cauză că R. e bolnav deja din ajunul Anului nou.

Banat-Comloș. Da, a primit. Mulțumește.

A. în Orăștie. Vei fi cetit deja. S'a făcut.

Iezvin. Peste câteva zile. Sunt multe la rând. Salut !

Dr. în Cluj. Pentru urări, mulțumiri. Aprecierile vor fi un indemn, să căutăm a redacta cât mai perfect.

Poșta Administrației.

Ilie Voștinariu, Beliu. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Aprilie 1908.

Lazar Vilait, Lălasinț. D-ta nu ești dator pe 1907. Azi am primit 2 cor. abonament până la 1 Iulie 1908.

Vichentie Georgevici, N. Komlos. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Alois Gulin, N. Tikvany. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Lazar Resiga, H. Kristyor. Am primit 4 c. ca abonament pe 1907.

Samuil Buzdugan, Murány. Am primit 3 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1908.

Nicolae Radu și Vasile Crăciun, Sz.-Csanád. Am primit câte 4 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1909.

Toader Indreiu, Petru Ilieșu lui Ioan, Petru Tisu, Iosif Zeriu lui Ioan, Cebea. Am primit de la fiecare 2 coroane ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Gligor Popescu, Siștaroveț. Am primit 2 cor. abonament până 1/VII 1908.

Vasile Fillmonescu, Kun-Szöllös. Am primit 4 cor. pe anul 1908.

Nicolae Imre piugar, Miska. Am primit 6 cor. ca abonament până la 1 Octomvrie 1908.

Iosif Popoviciu, Béga-Monostor. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Petru Daș, Vrány. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

»Jám, restanțier«. Am primit 4 cor. ca abonament pe anul 1907. Vă rugăm și pe 1908.

Iosif Novac, O.-Sz.-Anna. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Aprilie 1908.

Ioan Toma, Ohaba-Mutnik. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Farmacia la „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental nu gur, fabricate în laboratorii cosmetice și cunoscute sub denumirea „Elisabeta“.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței frageximea tinereții, împiedecă formarea crețelor, face să dispară imediat pistruile, petele de ficat și tot felul de neurățenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de erin „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spirit de păr „Elisabeta“ după o folosire de oăteva zile împiedecă formarea mătreței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzodol“ contra asudării picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurii depozit la fabricantul. Comandele din provinciile se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. nu se socotește împachetarea și porto.

Lemle József, farmacist.

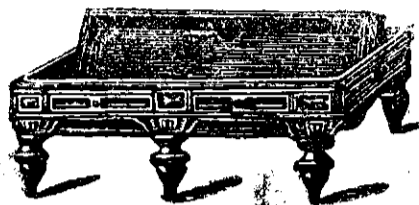
Anunț.

Mi-am deschis
atelier stabil de dantură,
 în Brad (Hunyad-m).

Dr. Tiberiu Tisu,
 med. univ.

DÓSA FARKAS

fabricant de biliard în Cluj,
 Kolozsvár, Mátyás király-tér nr. 3.

Depozit de
 biliard gata.
 Pregătesc
 mese de bi-
 liard și le re-
 parez atât

în oraș cât și în provincie, imediat. Țin
 în depozit **bastoane de biliard** (daco)
 chiulele de biliard de **bansolin** și **fildes**,
 (os de elefant), apoi: **cretă, piele de bi-
 liard, lipici** și ori-ce alte lucruri trebuin-
 cioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare
 pentru **cafenele, cofetării și locuințe.**

Iun. Hepp Gxula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de **diferite
 pieluri**, anume opinci recunoscute
 de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățătoare chimică și
 fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se văpsește cât se poate
 de frumos, haine de iarnă, blănării, haine
 de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văp-
 sesc într-o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și
 se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpsește ime-
 diat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât
 se poate de repede și punctual **pe postă
 și în provincie.**

Odăjdii bisericesti, broderiile se cu-
 răță frumos și multă îngrijire.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás

stajiune
 balneară
 aranjată din nou
 expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare
ACID-CARBONIC-LICHID
 chemicește curat și natural, în lichid din lavorele de ac-
 cid carbonic din bala celebră Buziaș, pentru prepararea
 apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale che-
 mică mâncările și becurile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Con-
 ținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste
 corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic
 bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Biaroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii
 balneară Muschong-Buziaș în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZEN-
 SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compo-
 sițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru
 cântare și pian, coruri mixte și de bărbați
 etc. ale acestui măiestru al muzicii au apărut la
 H. Z E I D N E R în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în
 cărți literare românești, de utensilii
 pentru scris și desen, deposit de hârtie, și
 despre aceste se află catalog, care se trimite
 gratuit.

SCHWALB KALMAN ÉS TARSA

:: FABRICĂ DE CEASORNICE DE TURN ::

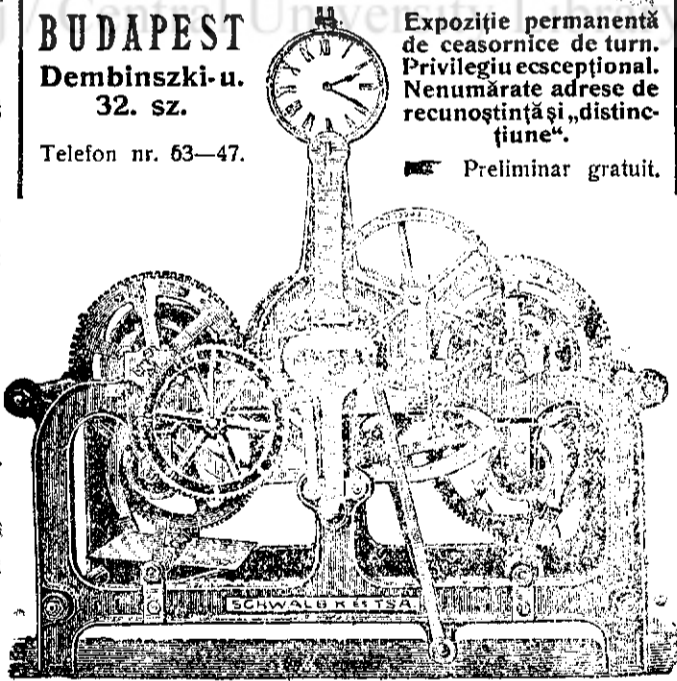
BUDAPEST

Dembinszki-u.
 32. sz.

Telefon nr. 63—47.

Expoziție permanentă
 de ceasornice de turn.
 Privilegiu excepțional.
 Nenumărate adrese de
 recunoștință și „distinge-
 țune“.

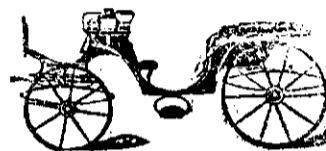
Preliminar gratuit.

Szeszák S. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
 Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndeștește
 — ori-ce pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate maș-
 inele moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește de
 care parte a trăsuri: fabricăm roate, facem lucruri
 de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea
 mea personală, cu prețurile cele mai moderate. —
 Ținta noastră principală e: lucrarea bună și solidă, dar
 ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem ime-
 diat comandelor din provincie. —
 Recomandăm diversele părți de trăsura, cari se vând: așa
 numitele „măntuitoare de noroi“ cu șezutul închis bine
 Fondat în 1870. — Prețuri gratis.

Ioan Philipovits

fabricant

de ornamente, stea-
 guri bisericesti

steaguri pentru reu-
 niuni și baldahin

VERSECZ.

STIMATE DOAMNE!

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșetare
Crema Havasi-Gyopár de dr. Biró

și Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat
pistruiile, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pelea feței, și îi
 dă o frăgezime tinerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.

Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de
 apetit și nenosităte este preparatul alui Dr. BIRO Tokaji China-Vasbor
 Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.

„ARANYHARMAT“.

Prin întrebuințarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mij-
 loc e nesticăcios atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vop-
 sește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în depozit principal la:

Farmacia W O L F F, Kolozsvár.

Correspondență particulară în limba română!

Alina la cunoștința că culti-
 vării de via, de fructe și a
 fabricării de rachiu, să în-
 țineți minte că în
 țara noastră se afla cel mai
 bun caldări de ferăstrău, cu
 pașurile cele mai moderate.
 Atrag atenția on. public asupra
 aparatului de răcit în formă de
 cel sistemul cel mai nou cu țeava
 dreaptă și încovoiată.

Produselor mai mari de rachiu pentru ferberea și
 din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

SZEGED, Lechner tér 10. (Casa propr.)

Un simptom îngrijitor.

(*) Din orice punct de vedere am judeca, Orăștia este un centru de seamă românesc. Remarcabil îndeosebi în ce privește viața noastră politică și economică. Un emporiu, așa zicând, în centrul Ardealului. Are fruntași cărturari chibzuiți și harnici și jurîmprejur o populație viguroasă. Ți-e drag să-i privești.

Cu atât mai mare ne este deci mahnirea, când trebuie să înregistrăm lucruri slabe petrecute în sînul acestor frați iubiți, cum au fost cele cuprinse în corespondența de ieri.

În Orăștie, de când ne știm — și e un pătrar de veac de când urmărim luptele naționale — a fost întotdeauna un conducător necontestat, bărbat cu înalte calități, care ar fi fost destul să vrea, și era azi deputat, iar în clubul parlamentar, desigur, unul dintre cei mai cu autoritate.

N'a fost lucru de seamă, pe care el să nu-l fi pus la cale și să nu-l ducă la desăvârșire: bancă, reuniune agricolă prin dr. Ioan Mișu s'a făcut și susținut; cauzele școlare prin mintea și ajutorul lui s'au îndreptat...

Scurt: ori care centru românesc s'ar mândri dacă l'ar avea pe Mișu.

Numai în Orăștie s'au găsit niște beciznici cari și-au pus în minte să se emancipeze de sub conducerea și influența acestui bărbat distins al neamului românesc.

Dacă ar fi făcut-o în chip demn, după o luptă dreaptă ori vre-o răfuială al cărei rezultat să învedereze lipsa de primenire între conducători, desigur că n'am aveam nimic de zis. Respectăm voturile poporului. Cu o condiție însă: ele să fie nu prin surprindere nici prin seducere!

Ceeace s'a întâmplat la Orăștie a fost un *demagogism ordinar*, care dacă l'am lăsa nevestițit, ar însemna că tolerăm să se încuibe în sînul poporului românesc moravuri dezastruoase.

Ceeace s'a făcut adică în Orăștie cu prilejul alegerii comitetului românesc pentru afacerile comunale a fost nu numai o ingrăditudine condamnată față de mai mulți fruntași, în primul rând față de dl dr. I. Mișu, ci inaugurarea unei școli detestabile. Cine garantează anume, că dacă azi i-a venit în minte unui protopop și contabil să trântescă prin surprindere pe comitetul compus din fruntași de toate nuanțele, mâne nu se va găsi un dascăl și vre-un țaran mai bun de gură, care să trântescă pe părintele și pe contabilul ilustru necunoscut?!

E permis oare să se introducă astfel de apucături: vot prin surprindere, în cauză unde trebuie să domnească cea mai completă bună înțelegere? Și încă pe ce teren și chestie? Unde e vorba d'un comitet care are să ne reprezinte față de unguri și sași!

Se poate oare compara noul comitet cu cel vechiu? Se poate oare măcar spera, că prin pricepere și zel el s'ajungă a fi luat în serios?

Trecutul politic al celor noui aleși poate fi vre-o garanție ca ei să reprezinte cum trebuie un centru românesc cum e Orăștia? Într'un sat modest, ar merge, un astfel de comitet, dar la Orăștie, ierte-ni-se cuvântul: e o mare decadență.

Eclipse sunt în orice lupte; dar rămâne garanția *reculegerii*. Dacă frații din Orăștie vor admite însă acest fel de luptă, cu lozinca: »jos domnii«, — dacă în fața celor petrecute nu se va face o reacție sănătoasă, acest centru românesc e amenințat s'ajungă rău! Cum adică: pentru că n'au putut exoperă lemne și mai știe sfântul ce, Mișu și soții trebuie dați la o parte? Dar dela această primejdioasă mentalitate nu e decât un pas până la decadența națională! Nu o să poată exoperă adică lemne gratis nici noul comitet. Rămâne atunci ca țărănimea cu voturile să treacă în partea celor ce pot da lemne: la unguri și sași!

Ceice au mers între popor cu astfel de josnice argumente nu și dau oare seama de imoralitatea națională pe care o propagă?

Să fim bine înțeleși: noi nu susținem persoane, nici nu combatem persoane. La urma urmelor și d-lui dr. Mișu și nouă, ne e indiferent ce căciulă vor să poarte frații din Orăștie. N'avem de împărțit nimic nici cu ilustrul necunoscut care s'a remarcat în această puțin ilustră campanie. Ne simțim însă datori, ca atunci când se ivește vre-un simptom îngrijitor în viața noastră națională, să-l combatem, să nu lăsăm ca boala să prindă și să amenințe corpul național.

A porni o luptă, între frați, fie din ambiție oarbă, fie din dor de răsbunare, din interes meschin ori chiar și numai din — prostie, agitând »contra domnilor«, este ori o inconștiență, ori o mișelie.

Tăria noastră, singura tărie, asta este: înțelegerea și încrederea între țărănime și domni (vorbim de domni fruntași români!) Unde există această armonie, am ieșit biruitori din orice luptă. Și chiar dacă am fost învinși, am căzut prin »blăstămățiile adversarilor, iar nu din păcatele proprii. În clipa în care s'ar desface aceste legături dintre cărturari și opincari, poporul nostru ar ajunge o turmă, pradă agenților ne-rușinați și îndrăsneți de tot felul.

Aici vor să aducă inconștienții cărturari din noul comitet dela Orăștie pe țărani români de acolo? Școala aceasta nenorocită vor s'o inaugureze?

Nu se gândesc că dacă țărani de astădată au adus o schimbare între — domni, altădată pot să zică: »Dar nu ne trebuie nici un domn, ci om face noi de capul nostru, cum vom ști!?...« Și probabil că întâi pe domnul Florea îl vor învăța să — sboare!

Prinzând curentul acesta nenorocit, încurând n'ar mai fi nici în comitetul comunal, nici în cel bisericesc decât numai țărani, pentru că la vot pretutindeni ei au numărul.

Tocmai cărturarii trebuie să prețuiască însă și — *calitatea*, care-i precumpenitoare la orice luptă, pentru că zadarnic am avea cvantitatea, dacă n'ar fi cine să facă dintr'ansa un organism viu, cu iuți și inteligente mișcări.

Trebuie să purtăm apoi respectul cuvenit pentru cei cu *experiențe*, pentru cei ce reprezintă — *tradiția*.

Nimic nu e mai păgubitor decât în lupta popoarelor decât experimentările unor tineri și vulgari ambițioși. Și, prin urmare, nimic nu e mai condamnat decât uneltirile celor ce din motive, cari n'au a face nimic cu idealul național, s'aruncă într'o luptă pretinsă națională, dar pe urmele căreia se naște — dezastrul.

E trist, că la Orăștie un protopop s'a pretat la astfel de campanie. Preoțimea noastră nu-i permis să cultive vrăjmășia între frați și e rușinos să serve drept paravan unor gâlcevoși, ci să fie purtătoarea păcii și a virtuților.

Ori, la Orăștie, protopopul, în politică absolut șters, s'a întovărășit cu un ilustru necunoscut, și răscolind patimele țăranilor, *au dat o lovitură* nu »domnilor«, căci toți acei domni »trântiți« aduceau jertfe prin activitatea lor din comitet, — ci *solidarității naționale*, înțelegerii bune dintre frați.

Foarte regretabil!

Acuze neîntemeiate. În numărul dela 6/19 Ianuarie dl N. Iorga scriind despre socialiștii români din Ungaria și spunând cum ei au proclamat ca centru al activității lor — Aradul, zice:

»Aradul acela din care acei redactori și politicieni români din Ungaria cari gravitează fățiș către dl Sturdza, prin dd. Brote și Bianu, volau să facă o cetățue liberală opusă cetățuii conservatoare din Sibiu, unde anume alte persoane influente și puternice țin cald cultul pentru dl Take Ionescu, servit și dsa de mijlocitorii și specialiștii săi...«

Iată-ne, deci, împărțiți de dl Iorga în două tabere: una liberală, cu sediul în Arad, și alta conservatoare, cu reședința în Sibiu.

Regretăm că dl Iorga, reeditează acuzați cari formau, pe vremuri, drept armă de partid, *dincolo*, în luptele ce se purtau pe chestia — națională.

Desigur că n'ar putea dovedi prin nici un fapt afirmările sale. Dar chiar în coloanele revistei sale nu odată s'au înregistrat luptele naționale pe cari arădanii le poartă cu vigoare și înțelepciune; iar cât despre atitudinea noastră față de partidele din țară, iarăși nu ne-a putut aduce altă învinuire, decât că — *nu ne amestecăm în afacerile din regat*.

Niciodată nu ne-am permis adică să ne amestecăm în afacerile regatului român. Avem noi destule mizerii acasă și nu e de competența noastră să ne facem judecatori peste nici un partid din România. Cel mult ne exprimăm bucuria când în țară se realizează câte o reformă însemnată, cum e *legea tocmelilor agricole*, pe care a votat o și dl Iorga.

Dl Iorga a umbiat p'alci. Prin ce anume fapte ar putea să dovedească afirmarea sa, că *am vrut* să ridicăm aici o cetățue liberală?!

Pe când noi am putea să aducem o mulțime de dovezi, că n'avem altă preocupare decât luminarea poporului și crearea în Arad a unei *cetățuii naționale* care să poarte luptă împotriva adversarilor firești al neamului românesc. Cât e de potrivit Aradul pentru a fi centrul acestei lupte, se dovedește și prin hotărîrea de alaltăieri a comitetului național și a clubului parlamentar, decretând Aradul centru al organizării naționale.

Nu înțelegem motivele pentru cari dl Iorga își dă atâta osteneală să prezinte Aradul — drept ceeace nu este și să-l discute vrednicii pe cari le are!

Revizuirea regulamentului camerei.

—
Ședința comună a partidelor.

—
Interviewul dlui Vaida.

Budapesta, 22 Ianuarie.

În sfârșit s'a adus o hotărîre în chestia aceasta, dar care samănă mai mult a retragere a guvernului dinaintea nemulțămirii generale, decât un triumf.

În ședința comună a partidelor camerei s'a primit cu majoritate de voturi o propunere a lui *Nagy Emil*, prin care revizuirea are valoare numai până la sfârșitul acestui ciclu parlamentar, când are să se facă o nouă revizuire.

Un moment însemnat este faptul, că partidul național prin dl Mihali, precum și cealaltă opoziție a fost din principiu în contra revizuirii, care s'a primit așadar fără voia lor, — prin ceace s'a călcat principiul că schimbările de regulament au să fie făcute numai pe lângă învoirea tuturor partidelor.

Opoziția prin urmare are dreptul de a contesta valabilitatea și puterea morală a schimbărilor aduse; ea nu va fi moralmente obligată să le respecte și are nu numai dreptul de a lupta cu toate puterile și cu toate mijloacele ca să nu ajungă în vigoare; ci și a le călca și nesocoti chiar și după primirea lor.

Conferința comună,

a avut loc ieri la 5 ore sara, fiind de față din partea noastră dr. Mihali și Brediceanu. Creații n'au luat parte la conferință, dar prin o telegramă a lui Surmin declară că vor lupta în cameră cu toată puterea contra proiectului.

Nu se respectă votul minorității.

Farkasházy, pornind din principiul mai sus amintit, despre învoirea reciprocă a partidelor ce e necesară pentru schimbările de regulament, întreabă dacă se va lua în considerare părerea minorității. Justh răspunde evasiv dar la sfârșitul ședinții s'a văzut că opoziția a fost desconsiderată.

Bánffy și Andrassy.

Bánffy în principiu e pentru revizuire, dar e în contra acestei revizuirii. Ii răspunde Andrassy, natural accentuând din nou că noile alegeri vor aduce în parlament elementele cele mai radicale și atunci nu va mai putea lucra parlamentul.

Amendamentul lui Nagy Emil.

Acesta propune ca regulamentul cel nou să fie valabil numai pentru parlamentul actual și numai la discutarea bugetului, apropriației și la alte chestii cari ating numai țările coroanei Sft. Ștefan. (Acest din urmă punct probabil va conține alte legi à la Apponyi, deci e punctul cel mai primejdios pentru noi. N. R.)

După votarea reformei electorale, dar înainte de intrarea ei în vigoare, se va face revizuirea definitivă a regulamentului care va intra în putere numai în parlamentul ales pe baza sufragiului universal.

Incontra proiectului

vorbesc Babocsay, Mezöfi, Nagy György, Szapanos etc. și Mihali.

Vorbirea dlui Mihali.

Di T. Mihali, a spus în numele clubului naționalităților următoarele:

Naționalitățile sunt din principiu în contra revizuirii (regulamentului dietei). În trecut, în Ungaria regulamentul Camerei și constituțiunea au fost garanții ale drepturilor poporului, tot așa trebuie să rămână și pe viitor. Naționalitățile mai sunt împotriva revizuirii și din punct de vedere dictat de mintea trează: nu înțeleg și nu admit ca actualul parlament să alcătuiască regulament pentru viitorul parlament, care va fi al reprezentanței poporului. Motivarea contelui Andrassy l-a mai întărit încă în atitudinea contrară revizuirii. Regretă văzând pe Andrassy că admite ca în viitor s'ajungă în parlament grupări, cari să fie contrare patriei și națiunii. Parlamentul s'a putut convinge că partidul naționalităților a ținut cont de interesele țării.

Se provoacă la discuția proiectului de lege a transacțiunii și e convins că și în viitor tot așa va fi. Părerea sa este că de aceea grăbesc cu revizuirea, pentru că prin reforma electorală nu vor să servească scopuri democratice, ci tocmai sufragiul uni-

versal vor să-l încurce. Are motive de a presupune acestea și în general, până ce ministrul de interne nu se va pronunța în privința reformei electorale, nici în genere, nici în amănunte, nu primește nici un fel de proiect, ci protestează în contra revizuirii rei regulamentului dietei.

Wekerle apără proiectul.

Wekerle apără proiectul, spunând, că e îndreptat contra obstrucției croaților și naționalistilor. Proiectul nu s'a făcut la dorința monarhului. Primește amendamentul lui Nagy. Voiește să se facă revizuirea și fără învoirea minorității.

Ne-ați chemat la comedie!

Farkasházy se miră de ce au mai fost chemați dacă li-se spune că părerile opoziției nu vor fi luate în considerare; aceasta nu e conferință ci curată comedie.

După un mare sgomot, insulte aduse lui Farkasházy, explicații și scuze, — **majoritatea primește proiectul de revizuire cu amendamentul lui Nagy.**

Alexandru Vaida despre revizile.

Ne face plăcere a publica interviul de mai jos al domnului Vaida, acordat ziarului »Pester Lloyd«. Ne bucurăm, că prin aceasta dl Vaida, iese din rezerva ce și-o impusese, luând loc în rîndul prim al luptei, unde se afirmase așa de splendid.

Iată convorbirea:

Planul capilor coaliției de a schimba regulamentul actual al camerei cu ajutorul majorităților, ne-a surprins și pe noi partidul naționalităților. Dar dela început am avut una și aceeași convingere în ceace privește poziția ce avem să o luăm, și anume că: *Este datoria noastră de onoare să combatem proiectul reviziei cu toate mijloacele ce ne stau la dispoziție.*

Cred că nici nu mai trebuie să amintesc ori să documentez, că convingerea aceasta ne-a venit la toți făcând osebire, dela sine, aproape instinctiv. Căci noi trebuie să luptăm contra tuturor încercărilor guvernului de a mărgini libertatea cetățenilor, nu numai fiindcă suntem partid de opoziție ci și din instinctul de conservare. Și noi trebuie să zădărnici orice încercări de categoria aceasta chiar prin punerea în umbră a intereselor mai strânse de partid.

Iar despre proiectul de față nimeni nu poate nega că este atacarea celei mai tari garanții constituționale a Ungariei. Și dacă ar fi inevitabilă ciopârțirea regulamentului, mai curând am suporta clătura măturisită pe față, decât *gilotina absolutismului oligarhic parlamentar*, ascunsă după perdeaua frazelor de libertate ale proiectului acestuia.

E neîndoios însă că acest proiect se îndreaptă după cum susțin toți cari se zic patrioți, dela ministru în jos — în contra partidului naționalist și socialist, ascunse încă în misterioasa ceață a viitoarei reforme electorale. Căci de va face această reformă contele Andrassy de sigur că se va împlini declararea lui Apponyi, care zicea că »dușmanii«, adică naționalitățile n'o să aibă mai mult de 40 de reprezentanți în noul parlament.

Dacă nici nu are contele Andrassy dela natură darul de a fi satiric, de sigur are în măsură foarte mare marele talent al geografului cercurilor electorale; astfel că e foarte probabil că-l va succeda a mai micșora numărul acela.

El bine nimenea nu va crede, că aceștia 40 sau cu ajutorul geometriei cercurilor, acei 20 de naționaliști ce vor putea intra, acei tot cam atâția socialiști, cei 40 de croați, ori toți acești »dușmani de moarte ai statului«, nimenea nu va crede că aceștia vor însemna un pericol așa de mare pentru parlamentul »poporului«, după cum voesc atâția înși să formeze opinia publică. Și chiar să zicem că ar fi periculoși, oare n'ar putea majoritatea ungurească găta și atunci așa de ușor ca astăzi cu o obstrucție prea în floare a acestor »dușmani« și n'ar putea face și atunci tot așa de ușor revizuirea regulamentului ca și astăzi?

Cauză adevărată a urgenței acestei revizii e altunde-va, al cărei drum ni-l'a descoperit simțul nostru politic. Acest proiect va fi mormântul partidului Kossuthist sinucis. Pentru că proiectul în-

semnează *eschiderea posibilității oricărei opoziții de dai Doamne Kossuthiste* în viitorul parlament și primirea lui va fi egală cu un act de sinucidere al acestui partid azi în majoritate.

Cum să-ți explice însă acest suicid? Există o singură explicație: se împlinește profeția lui L. Mocsáry. Oligarhia stă în fața fatalei și inexorabilei necesități: sau face un sufragiu prin care să dă posibilitatea să se menție și mai departe în Ungaria domnia claselor și a unei rase, dar totodată rămânând pentru totdeauna la aspirațiile naționale și la tendințele de independență, maghiare prin un regulament absolutistic, — sau va fi silită să ia lupta în viitorul parlament cu partidele naționaliste, democratice și socialiste. În acest al doilea caz, acestea vor fi în stare să formeze un bloc hotărîtor.

Di Vaida a mai zis apoi că situația partidului național în chestia regulamentului este paradoxă, fiindcă luptând pentru integritatea regulamentului el luptă involuntar pentru mântuirea vieții partidului kossuthist.

El a terminat apoi prin a spune că vederile acestea sunt împărțite de întreg clubul național.

Volniciile fibirăului din Șirja.

Preotul Cure deținut.

Covăsint, 21 Ianuarie.

Volnicia unui fibirău era cât p'aci să facă o nouă Cernova, alaltăieri Luni în frunța comună românească de sub podgorii, Covăsint. A fost norocul unei clipe numai, că jandarmii, — pe mâna cărora așa se vede ni-a dat ministrul de interne Andrassy viața — n'au tras în mulțimea extrem de iritată și infuriată de samavolnicia nesocotitului fibirău din Șirja *Faragó István*.

Ce a făcut domnul acesta?

A venit în comună să conducă alegețile comunale.

Vorba vine însă să le conducă, el a venit să-și impue pe candidatul său de primar pe *Mihai Ardelean*, un om stricat și urit de comuna întregă, ceace este un motiv destul de ponderos că dl fibirău să-l vrea și să-l impună cu ori ce preț.

Atât de mult era convins despre faptul că comuna întregă îl urește și că impunerea lui va stârni mari nemulțumiri, încât a venit pregătit, *cu o droaie de jandarmi în comună să facă alegeri.*

Satul întreg era în plcioare. Copii femeii, tot satul a venit în fața localului de alegere, prințând veste că fibirăul vrea să-l impună pe Ardelean cu sila. Voinicosul fibirău însă nu s'a speriat, dimpotrivă a dat de vre-o câteva ori ordin, ca jandarmeria să împraștie cu baioneta poporul din stradă și n'a vrut să candideze pe agreatul poporului.

Amărit, atunci poporul s'a dus la părintele Cure, rugându-l să vină dânsul și să intervieve ca să se pue în candidație și omul lor.

Preotul Cure a și venit, abia a ajuns însă la casa comunală, fibirăul în fruntea jandarmilor cu baionetele scoase, l-a provocat ca imediat să se întoarcă acasă. N'a început bine dl Cure să spue că el a venit numai să talmăcească dorința poporului, jandarmii la ordinul fibirăului *l-au prins, l-au ferecat în lanțuri și punându-l într-o trăsură l-au pornit spre Șirja.*

Scena aceasta a infuriat peste măsură poporul, care voia să scape pe preot din mâinile jandarmilor. Atunci jandarmii și-au infipt baionetele, împingând cu ele scoase poporul care voia să sară asupra lor.

Intr'astea trăsura pornise în goana cailor, iar jandarmii comandaseră foc! Un moment de groază trecu printre oameni. Ți-

pete de femei, copiii răspândeau groază, și terenul în câteva minute fu curățit, căci numărul jandarmilor era mare.

A rămas pe teren Măria Sa fibirăul, notarul, și ovreii cari l-au proclamat pe Ardelean de primar.

Așa și-a bătut joc fibirăul *Faragó István* din Șiria de poporul din Covăsint, *ferecând în lanțuri un preot românesc*, provocând aproape o baie de sânge, pentru a face să se împlinescă voința sa de a pune în fruntea satului pe cel mai slab om din sat care însă este singura lui slugă credincioasă, în tot satul.

Cazul este extrem de grav și ar trebui adus și înaintea parlamentului dar mai ales în comitat, va trebui să l stigmatizăm pe onorabilul care și-a permis infamia aceasta. Știm că satisfacția înzădar am cere, am văzut cazul din Pânade, din Cernova — ar trebui însă să ne luăm satisfacție față de astfel de mizerabili.

Poporul pentru preotul Cure.

Covăsint, 22 Ianuarie.

Ni-se telefonează din Șiria: Azi dimineață peste 100 de covăsinteni s'au prezintat la fibirăul Faragó, cărora li-s'au mai alăturat și șirieni, cerând cu insistență ca imediat să fie slobozit preotul lor.

Poporul n'a vrut să se îndepărteze fără preot și după prânz fibirăul l-a și eliberat. Poporul l-a primit cu mare entuziasm și l-au dus în triumf până în Covăsint.

Raport despre activitatea societății „Petru Maior“ pe anul adm. 1906/7.

Conform hotărârii din anul trecut a societății, publicăm și de astă-dată raportul prin ziarele noastre.

Încă de la începutul acestui an o nouă viață, viața regeneratoare ce trebuia să-și aibă locul și în sinul studenției, se promitea prin cei *grupăți* în jurul societății — nu numai de dragul ședinței de constituire.

Programul realizat s'a manifestat în sîrguință mai mare ca în trecut, în cercetarea ședințelor în consultarea cărților din bibliotecă (completată după cât ne-au permis puterile bănești), cabinetului de lectură înzestrat cu toate ziarele și revistele noastre de seamă (cele mai multe le-am primit *gratuit*), prin numărul mare și mai vârtos prin programul variat, bine întocmit al ședințelor literare.

S'au ținut cu totul 50 de ședințe: 22 ale comitetului, 13 literare (2 festive), 5 mixte, 6 administrative, generale ordinare și extra-ordinare câte 2.

În cele literare s'au citit 28 de lucrări; conferințe și dări de seamă. S'a dat monografia mai multor părți locuite de români (Câmpia, Maramurășul, Zarandul), s'au analizat scrieri de ale scriitorilor noștri de valoare (Anghel, Delavrancea, Gane, Iorga, Moruzi, Sadoveanu, Sandu-Aldea ș. a.); s'au citit capitole din istoria noastră națională, iar ocazional s'a vorbit despre morții noștri mari.

Astfel drept omagiu marelui lor nume s'a vorbit despre I. Vulcan, B. P. Hașdeu, Marian și Grigorescu. Dintre aceștia I. Vulcan fiind membrul onorari al nostru, societatea a luat parte la înmormântarea lui prin o cunună. Ne-a părut foarte rău că am fost împiedecați să participăm la înmormântare în delegație, mai ales că a fost atâția ani președinte al societății noastre.

Cu ocaziunea desvălirii monumentului din Iași a lui Vasile Alexandri, societatea a ținut o ședință de comemorare, vorbind unul dintre membrii societății (domnul Onisifor Ghibu) despre însemnătatea și locul lui în istoria și poezia română.

La moartea lui Vicențiu Babeș, unul dintre inițiatorii și cei mai activi membri onorari și binefăcători ai societății, ne-am dat semnul recunoștinței prin participarea în corpore, prin cu-

nună, prin o vorbire a președintelui și prin cântările prohodului din partea corului nostru.

Dintre actele de omagiu ale anului cel mai însemnat, fără îndoială, a fost ședința festivă, aranjată în localul societății cu ocaziunea desvălirii bustului dlui Alexandru Mocionyl, lucrat de regretatul sculptor Liuba. În prezența mai multor domni și doamne a spus președintele societății un cuvânt de deschidere despre însemnătatea lui Alexandru Mocionyl pentru români, iar președintele comisiei literare, dl O. Ghibu, a ținut o conferință despre activitatea filozofică a lui; partea cealaltă a programului s'a compus din declamări, cântări și piese orchestrale.

Activitatea societății nu s'a mărginit numai între zidurile ei, ci în două rânduri; în 15 Dec. prin o ședință festivă, iar în 9 Martie prin marile concert, am făcut un pas de apropiere între noi și colonia română de aici.

Ni s'a dat să vedem pentru prima oară, înjghebându-se un cor românesc, la care au participat mai multe doamne și domnișoare din Budapesta, scerând aplauze binemeritate. La această ședință festivă am avut și concursul d-șoarei Valeria Pap și al dlui Vasile Drumar.

Iar marile concert din Martie — care cu toate piedecile voite și întâmplătoare a fost un eveniment epocal în viața budapestanilor — a reușit cât se poate de bine, având laraș concursul mai multor doamne și domnișoare, parte dansatoare, parte cântărețe. Astfel d-nele Lucia Cosma și Triteanu, d-șoarele Virginia Gall și Valeria Pap. Dl dr. Tiberiu Brediceanu a binevoit a instrui și a predă *serata etnografică* a d-sale, dl Drumar ne-a dat concursul cu violina, iar corul societății, condus și acum de dl dr. Leonida Domide, a cântat — câștigându și pentru totdeauna un titlu de glorie — balada »Constantin Brâncoveanu« a distinsului nostru compozitor Iacob Mureșan, care însuș a avut bunăvoința să aziste la repetițiile corului.

Recunoscători pentru zelul, ce l-a depus dl dr. Domide la instruirea corului atât în anul acesta, cât și alți 6 ani de pe vremea când era student, societatea a aranjat, cu ocazia plecării d-lui din Budapesta, o seară de adio, în care pe lângă o vorbire i s'a predat un album cu iscăliturile membrilor societății, o baghetă cu monograma societății, iar d-nei un buchet.

În activitatea internă de administrație, ne am nizuit să înzestram biblioteca cu cărțile apărute în timpul mai nou, să complectăm colecțiile de reviste ce le am avut și să abonăm altele nouă. Am redus numărul ședințelor administrative pentru a putea desvolta o mai mare activitate literară.

Prin cumpărare biblioteca s'a înmulțit cu 38 cărți în 39 volume; dela *Academia Română* am primit 12 volume din publicațiile sale; dela *Asociațiune* 24 nre., dela soc. *Steaua* 9 nre din biblioteca edată de respectiva corporațiune. Celelalte sunt dela privați. Amintim fiind și autorii acelor publicații: pe dl Gheorge Murnu cu 3 volume, iar pe d-nii A. Hodoș, dr. At. M. Marienescu, Ioan Russu-Șirianu, dr. G. Alexici, dr. P. Opreș, dr. N. Drăgan, dr. V. Seni, — Ilie Mișnea ș. a. cu câte un volum. Totodată și primii doi ani din »Sămănătorul« dăruți de proprietarul revistei, dl St. O. Iosif.

La sfârșitul anului biblioteca se compune din 1643 opere în 1844 volume. În decursul anului s'au legat 205 vol. în 193 tomuri; s'au consultat 396 opere în 451 volume.

Pentru creșterea venitelor societății am cumpărat din capitalul fondului permanent: 26 de acțiuni nouă dela »Sentinela«, 10 dela »Progresul« din Ilia. Iar pentru a simplifica manipularea banilor am concentrat libelele dela »Ardeleana« în unul singur; fondul disponibil l-am plasat întreg la cheque.

Convingându-ne despre inutilitatea fondului corului care nici când nu ajunge pentru cheltuielile petrecerilor, l-am desființat, alăturând suma de 92.49 cor., fondului disponibil. Fondului de »un ban« i s'a dat menirea ca din el să se cheltuiască pentru lucruri mărunte la împodobirea sălii de lectură.

Ajutoare am primit dela »Ardeleana« 200 cor., dela »Victoria« 200 cor., dela »Sălăgia« 50 cor., »Timișana« 20 cor., »Steaua« 10 cor., dela d-nii Ioan cav. de Pușcariu și dr. Iosif Popoviciu câte 10 cor., d-nii O. Ghibu, St. Pop și E. Todoran câte 5 cor., iar dela dl dr. At. Marienescu 4 cor. Total 519 coroane.

Aici putem aminti și darul ce ni-l'a făcut dl dr. Tiberiu Brediceanu: 50 exem., din »Serata etnografică« a d-sale.

La încheierea anului starea fondului permanent e de 14,163.42 cor., a fondului disponibil de 835.54 cor., a celui »de un ban« 33.75 cor. Deci *averea totală* a societății e de 15,032.71 cor. Față de anul trecut sporul e de 286.21 cor.

În locul membrilor onorari decedați în decursul anului au fost aleși doi reprezentanți de cea mai mare valoare din generația tinăra a scriitorilor noștri: D-nii Octavian Goga și dr. Sextil Pușcariu.

Membri fondatori s'au înscris în acest an d-nii: Petru de Mocionyl mare proprietar, Vasile Dămian, protopop și deputat dietal, și dr. Nicolae Ionescu, avocat.

Membri ordinari au fost cu totul 78; dela drepturi 35, litere și știință 16, medicină 16, tehnică 10; unul dela medicina veterinară.

Membri extraordinari numai 6.

De încheiere ne ținem de-o plăcută datorință să mulțămim și de astă-dată tuturor cari ni-au dat, în orice chip, sprijinul. Sprijinul acesta suntem nevoiți a-l cere și pentru viitor față de-o societate culturală, care fără de ajutorul, cât de mic, al tuturor românilor de bine, cărora le dă mâna să o facă; n'ar putea să-și împlinescă chemarea, a cărei însemnătate în loc se scade (dupăcum le place unora a crede), ar trebui să fie înțeleasă din ce în ce tot mai bine de clasa noastră cultă — așteptând fără îndoială, în primul rând o schimbare a sentimentelor față de această societate și înțelegerea rostului ei, dela studenție.

În numele vechilului comitet

Budapesta, în Decembrie 1907.

Pompiliu Nistor,
fost președinte.

Nicolae Negruțiu,
fost secretar.

Serbătoarea Bobotezei la Viena.

Colonia română din Viena a serbat anul acesta pentru prima oară cu o deosebită solemnitate serbătoarea Bobotezei, la capela română din Löwelstrasse Nr. 8.

Încă mai dinainte, comitetul societății pentru înființarea unei biserici române la Viena se adresease comandantului garnizoanei locale, cerând să se trimă o companie de soldați cu muzică la această solemnitate. Comandantul garnizoanei a dat urmare acestei cereri și a hotărât ca acea companie să se ia din regimentul 51 de infanterie, compus dupăcum se știe, aproape numai din români.

Ca să revin la serbare, nu pot spune decât că ea a avut cel mai desăvârșit succes, pe care și-l ar fi putut închipui cineva. Serviciul divin a fost oficiat cu cunoscute-i măiestrie de preotul dr. Virgil Cioban, ajutat de excelentul cor al capelei.

Pe lângă obișnuita liturghie în G-dur al măestrului nostru G. Dima, a fost executat și Irmosub Bobotezil de Porumbescu.

În timpul acesta, pe stradă era înșirată compania, compusă din 96 oameni și comandată de căpitanul Hoffmann, având în frunte muzica regimentului. Toți soldații aveau câte 6 cartușe la ei.

Preotul Cioban ieșind afară, binecuvântă trupa, care trase câte o salvă după cele 3 invocări ale Duhului sfânt, precum și după amintirea împăratului Franz Iosef. După fiecare salvă, muzica întonă imnul imperal.

Mi-e imposibil să citez numele celor cari au luat parte la această măreață serbare. Ajunge să spun că atât capela, cât și sala și chiar strada în fața capelei era plină de un număr public. Colonia română a luat aproape fără excepție parte. Legațiunea română a fost reprezentată prin dl ministru Lahovary, și mai mulți membrii; de asemenea au luat parte mai toți ofițerii armatei române, detașați cu serviciul la Viena.

După ce dl ministru Lahovary a părăsit capela, căpitanul Hoffmann conduse trupa la cazarmă, pe când muzica intona *Hora Sinaiei*, ceea ce numărșii români de față au considerat ca un nou semn de condescendență pentru ei.

Seara a avut loc o petrecere intimă la Riedhof.
Coresp.

Demonstrații în Croația.

În Croația curg manifestațiile de simpatie... cu ouă clocite, față de ban și ortacii săi. Cu ocazia congregațiilor, în cari s'au prezintat noii fișpani comitatelor, prefectii din Károlyváros: Vucetich din Ogulin: Gavramics și Iunkovics din Pozsega, au fost primiți cu demonstrații, cu aruncături de petrii și ouă clocite.

Lupta electorală.

Organizările pentru lupta electorală merg înainte. Coaliția croată va pune candidaturi în toate trei cercurile din Zagrab, între cari și a profesorului universitar Surmin.

Adunarea sârbilor.

Studenții sârbi au ținut o adunare în care au adus hotărâri prin cari resping acuzele banului, că demonstrațiile contra lui ar fi fost îndreptate contra dinastiei.

Din străinătate.

Japonezii și rușii. Fratele lui Stolypin comunică știrea, cu oarecare rezervă, că bancherii Epstein și Poljakov vor să fondeze în Vladivostok o bancă mare cu participarea japonezilor, cu 15 milioane ruble capital. În felul acesta japonezii speră să pună mâna pe izvoarele de naftă.

Japonezii se pregătesc de altfel cu mult zel pentru războiu. Îndeosebi își întăresc infanteria. Se pare că se pregătesc de războiu pe uscat, unde în orice minut sunt gata. Ei sunt convinși că orice războiu ar începe, au să fie victorioși.

Procesul Nasi. Se telegrafează din Roma că ieri a reînceput înaintea Senatului desbaterile procesului Nasi, care fusese întrerupt din cauză că advocații apărători își depuseseră mandatele. Desbaterile le conduce acum Maupredi, fost prim-procuror. Ieri au fost ascultați 12 martori, cari au depus defavorabil pentru acuzat. Între altele s'a dovedit că fiul lui Nasi, cu știrea bătrânului, pusese poliștii să-i grijească — amanta. Se crede că în 20 de zile se termină întregul proces. Probabil că Nasi va fi osândit. Conpatrioții săi însă iar îl vor alege deputat.

— **Ginerile Sultanului în misiune secretă în Macedonia.** *Salonic*, 7 Ianuarie. Ex-gubernatorul Indiei, lordul Gerson, care a venit în Macedonia ca să facă o minuțioasă cercetare despre situația politică a lucrurilor, a trecut astăzi pe aici, pentru a se întoarce la Constantinopol.

Arhierii greci l-au făcut o primire splendidă. Directorii de școli i-au ținut discursuri înfăcătore, arătând că, precum Byron a fost liberatorul Greciei, tot așa lordul Gerson va fi pentru Macedonia.

Lordul Gerson a vizitat mai multe comune, unde a putut afla multe secrete de ale propagandelor grecești și bulgărești.

Tocmai la plecarea s'a putut afla că acest lord, nu este decât generalul Abdul-Haka Hamid, ginerile M. Sale Sultanului, care a fost trimis în misiune secretă, pentru a raporta Augustului său socru, adevărul despre starea de lucruri din Macedonia.

— **Tunuri turcești transportate în Asia.** Constantinopole. Transportul de arme pentru corpul 6 de armată din Belgrad consistând din 36 tunuri Krupp, 19.000 puști Mauser și 2000 lăzi cu munițiune a sosit la Alep.

De peste săptămână.

Răspuns lui Argus. Organul cel mai autorizat al guvernului și putem spune al opiniei publice ungurești »Budapesti Hirlap« răspunde în numărul său de azi la broșura lui Argus. Răspunsul este nu se poate mai potrivit: »Budapesti Hirlap« respinge din nou ofertele d-lui Babeș et consortes. În orice formă își îmbie deci dl Babeș marfa, ia nu i trebuie lui »Budapesti Hirlap« suntem fericiți însă să constatăm: *românilor și mai puțin.* Dacă însă domnul acesta a putut fi tratat pân'acum ca un ignorant ori naiv însă cu bună credință, după articolul de azi al lui »Budapesti Hirlap« n'ar mai merita desigur nici un fel de cruțare dacă nu și-ar sistă imediat experimentările. Și pân'acum numai cauza națională a păgubit pe urma lor. Să se convingă odată despre aceasta și să se întoarcă: *la procese*, căci cu politica... nu face parale.

Iată acum, răspunsul lui »Budapesti Hirlap« la propunerea lui Argus, de a executa legea de naționalități drept preț al unei împăcări cu românii:

»Pacea între ungurime și naționalități se va restabili și fără receptul lui Argus, îndată ce șefii naționalităților se va convinge că statul unguresc este o alcătuire solidă. Nu este un idol de lut ci este o statuie de metal de care și sparge capul cel ce i-se împotrivesc. Da, de pace și înțelegere avem nevoie și d'aceia primim cu plăcere și bucurie orice inițiativă onorabilă și patriotică în sensul acesta, dar nici un minut nu încetăm a accentua două lucruri: *întâiu, că dauna frecărilor naționaliste în primul rând nu noi ci naționalitățile, cari nu vor să se împace, o simt. A doua că cel mai sigur mijloc al împăcării este nu pactări, concesiuni, ci o politică națională maghiară, puternică și conștientă, care prin puterea și instituțiile ei convinge pe oricine că garanțiile statului maghiar zac în puterea națiunii maghiare și nu în bunăvoința Vienei și a naționalităților.*«

Clar de tot.

»Telegraful român«, cel cu senzația, are cuvântul.

— **Lueger și presa maghiară.** De mai multe zile Lueger este suferind, așa că nu iese din casă. Ziarele maghiare răspândesc despre el cele mai alarmante știri, ca și anul trecut, când de asemeni zilnic spuneau că trage de moarte. În același timp presa maghiară îl ceartă rău pe Lueger pentru că zările creștinilor socialiști din Viena din prilejul planului de a mări leașa ofițerilor, scriu cu multă violență și asprime în contra ungușilor, arătând cum partidele maghiare fac dificultăți numai pentru a mai stoarce vre-o concesiune. »Deutsches Volksblatt« atacă îndeosebi pe Kossuth, bătându-și joc de el. »Vaterland« spune că actualul guvern maghiar a luat angajament că va mări solda ofițerilor iar »Reichpost« scrie că urgenții întotdeauna au luat marimozitatea și cuminenția împăratului drept slăbiciune, căutând s'o exploateze.

— **Emigrările prin Fiume.** După un raport al companiei Cunard, vapoarele »Karpatica«, »Pannonia«, »Slavonia« și »Ultonia« au dus anul trecut din portul Fiume 41.392 emigranți în America. Numitele vapoare au făcut 21 drumuri.

— **Logodnă.** Nicola Savi, inv. din Alioș s'a fidațat cu d-șoara Sofia Căprucean, fiica dlui George Căprucean din Lipova.

Felicitările noastre!

Deținere. Curtea de apel din Cașovia a ordonat alaltăieri arestarea primarului ora-

sului, suspendat deja, Szekely Elek pentru *crima de lesă majestate.*

Nația loială, mă rog.

— **Omor.** Țăranul Francisc Lorilla din Tropani (Silezia) a fost aruncat în cuptorul de pâine, de femeia sa și de cei doi fii ai săi, unde a ars scrum. Omoritorii au fost deținuți.

— **Bucuria mare — înnebunește.** Farmacistul Szele Lajos din Iaszberény a moștenit dela un unchiu al său o sumă mare de bani. De bucurie, nu știa ce să facă. S'a dus deci în cea mai elegantă cafenea din oraș și scoțând un revolver mare, a început să trăgă în stânga și dreapta. Se înțelege, a produs spalmă mare. Unii tot și-au luat curaj și-au sărit să-l bată. A scăpat cu fuga în stradă. Aici l-au prins alții și l-au pisat, încât dacă nu venea poliția să-l scape, l-ar fi lăsat, cu toată moștenirea.

— **Sfârșitul tragic al unei familii aristocrate.** Poliția din Viena a declarat în săptămâna trecută pe contesa de 19 ani Felicia Mazuchelli de fugară. Tinăra contesă s'a dus în 10 Ianuarie din locuința mamei sale, luându-și după cum s'a dovedit pe urmă, o doză de morfină la sine. Mamă sa s'a înfricat, că fii sa va încerca a se sinucide, mai cu seamă că în timpul din urmă a fost foarte neliniștită. Contesa Felicia, e singura fiică a ofițerului de ulani, conte Mazuchelli, care după ce îl adusese nevastă sa la ruină totală, s'a sinucis în anul 1892. Văduva s'a măritat apoi după căpitanul de ulani Carina care a fost osândit de tribunalul marțial la 4 ani temniță grea. Felicia, mamă sa și cei doi frați, au început a fi expuși mizeriei. După cum se crede și ultimul ajutor li s'a luat și Felicia s'a oferit ca telegrafistă ori telefonistă, făcând și examenul pentru aceste posturi. Pentru a ajuta pe mamă sa a călătorit zilele trecute la Trient la niște rudeni bogate, unde frumoasa fată a fost primită foarte călduros. Când s'a reîntors a început să și dea seama mai ales cât de mult au decăzut ei. A-a, fost rușine să spună rudeniilor trista stare în care se află. În 11 l. c. s'a împlinit ziua când s'a împușcat tatăl său. Tot în această zi de sigur și-a pus și ea capăt zilelor.

— **Patru săptămâni sub pământ.** Nărite de aceasta cu 4 săptămâni întâmplându-se o catastrofă în minele de aur dela Newada, trei muncitori au rămas izolați, la o afunzime de 1000 picioare. Măncare și băutură li s'a dat prin țeava ce servea pentru aerisire. Tot p'acolo s'a aranjat și o legătură telefonică. Alaltăieri, după cum anunță o telegramă, în cele din urmă au reușit să-i scape și să-i scoată la suprafața pământului. Iși poate închipui oricine bucuria acelor nenorociți. Ei sunt astfel sănătoși, numai lumina soarelui îi supără.

— **O mare catastrofă de tren.** Din Italia s'esc știri despre o groaznică catastrofă de tren întâmplată pe podul râului Aquabella. Luni sara la orele 9 trenul accelerat, care plecase din Milano spre Roma s'a lovit de alt tren ce aștepta pe podul râului Aquabella. Trenul acesta aștepta signalul de plecare mai departe. Lovitura a fost atât de tare, că vagonul ultim al trenului ce aștepta pe pod și locomotiva trenului accelerat s'au răsturnat pe celelalte șine. (Peste pod duc două linii ferate). În timpul acela a sosit pe cealaltă linie de cătră Bergamo un tren de persoane, care înaintă cu o viteză mare fiindcă întârziase. În întunerecul mare trenul de persoane s'a lovit de locomotiva răsturnată pe șine a trenului accelerat producând astfel catastrofa. Cupele trenului personal s'au zdrobit și răsturnat, astrucând sub ele o mulțime de călători. Până acuma au fost scoși de sub ruine 9 morți și foarte mulți greu răniți, cari au fost transportați în spitalul din Milano. Pe trenul accelerat din Roma călătoriau și ministrul de finanțe italian Carcano și mai mulți senatori, cărora însă nu li s'a întâmpnat nimica. Cauza catastrofei se crede a fi negrija păzitorului pe tren.

— **Persia se plânge la Poartă.** Însărcinatu de afaceri al Persiei a remis o notă, prin care se plânge că principele Ferman, guvernator general din Taebriș, mergând la Sautșbulak a fost atacat și înconjurat de turci și curzi.